

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

цього дня

■ 1851 р. На Станіславщині народився Іван Левинський, архітектор. Автор багатьох громадських споруд у Львові. ■ 1918 р. У Москві спалахнув заколот лівих есерів з метою повалення радянського уряду. Придушений більшовиками. ■ 1927 р. ВУЦВК ухвалив постанову про забезпечення рівноправності мов та про сприяння розвиткові української культури. ■ 1934 р. У Парижі помер Нестор Махно. ■ 1937 р. Не стало поета Богдана Ігоря Антонича. ■ 1937 р. Народилась актриса Ада Роговцева. ■ 1958 р. Відкрито Виставку досягнень народного господарства УРСР (нині — Виставковий центр). ■ 1961 р. У Вінніпезі (Канада) відкрито пам'ятник Тарасові Шевченку.

Золота пропасниця

8—9

Уста не вмію фарбувати...

12

НАГОРОДИ

Кавалери «Вікторії» — за перемогу патріотизму

Нещодавно шестеро громадян України стали кавалерами найвищої відзнаки Королівського канадського легіону — Хреста «Вікторії». Нагороди удостоєні професори історії В. Кравцевич і В. Улянич, а також їхні колеги у погонах — доктор історичних наук капітан першого рангу С. Литвин, який очолює кафедру Академії оборони України, та ад'юнкт цієї академії А. Лубенець. І що особливо приємно, серед нагороджених — два відомі народні депутати — Левко Лук'яненко (до речі, колишній посол України в Канаді) та Голова Спілки офіцерів України полковник Григорій Омельченко.

Отримуючи Хреста «Вікторії» з рук військового аташе канадського посольства у символічний день купальського сонцестояння, кавалери почули чимало гарних слів про притаманний їм істинний український патріотизм.

КОМЕНТАР

У нас немає дармової робочої сили. Є борги у зарплаті

Сьогодні в країні 2,74 млн. трудящих вчасно не отримують зароблене. Цей факт констатував Міністр праці та соціальної політики України Іван Сахань.

Міністр вважає: у ситуації, що склалася, винуваті також керівники місцевих органів влади. Готується низка санкцій щодо злісних неплатників зарплат.

(Закінчення на 3-й стор.).

ОФІЦІЙНО

Дружня розмова з послом Ізраїлю

У парламенті України уважно стежать за подіями на Близькому Сході, тож не дивно, що міжпарламентську групу Україна—Ізраїль було зареєстровано найпершою. Про це заявив Голова Верховної Ради України Володимир Литвин на зустрічі з Надзвичайним та Повноважним Послом Ізраїлю в Україні Анною Азарі. Володимир Литвин зазначив, що українські парламентарії вивчають запропоновані мирні ініціативи, бо поглиблення конфлікту і пов'язана з ним нестабільність в Ізраїлі не дає змоги нарощувати співпрацю в економічній, науковій та культурній сферах. Як повідомила після зустрічі Анна Азарі, це була дружня розмова, під час якої переважно обговорювали питання міжпарламентського співробітництва двох країн.

Вийшли за рамки партнерства і співпраці

На прес-конференції за результатами саміту Україна—Європейський союз в Копенгагені Президент Леонід Кучма заявив, що наша держава та ЄС у своїй співпраці вийшли за рамки Угоди про партнерство і співпрацю (УПС). На його думку, потрібно знаходити нові форми цієї співпраці. Президент уточнив, що такі форми — це «передусім вступ до СОТ, визнання України країною з ринковою економікою, асоційоване членство, а також досягнення критеріїв, які дають можливість Україні почати переговорний процес (про вступ до ЄС)». З боку Брюсселя жодних заяв про реальність таких, однак, не пролунало. Президент Європейської комісії Романо Проді наголосив, що Україна — «це великий сусіда», і підкреслив необхідність подальшого розвитку партнерства.

Показники зростають

Ранкове і денне засідання 5 липня

Прем'єр-Міністр України Анатолій Кінах ознайомив депутатів із програмою діяльності уряду. Свій виступ Анатолій Кирилович почав із позитивних економічних показників. Зокрема, минулого року приріст валового внутрішнього продукту досяг 9 відсотків. Такий рівень економічного зростання, за його словами, є одним із найбільших серед країн СНД і Східної Європи.

(Закінчення на 2-й стор.).

ГРАЄ СОНЦЕ НА ІВАНА

Фото Дмитра ГАВРИША (УНІАН).

І це не просто прикмета — закон природи. Івана Купала — день літнього сонцевороту, коли небесні світила і наземні вогнища, своєрідні обряди і пісні випромінюють особливу енергію. Давнє купальське свято сходиться з великим християнським Різдвом Святого Пророка Предтечі і Хрестителя Господнього Івана. Інакше кажучи, сьогодні справді Іванів день — і за християнським, і за поганським літочисленням.

Тому святкуйте сміливо. Теплого вам сонця, очищення від річної скверни на купальському вогні і здійснення заповітних мрій. Навіть, якщо і цього року не вдасться знайти цвіт папороті.

У НОМЕР

***

У четвер припинено енергопостачання водоканалізаційного господарства Кіровограда.

Комунальне підприємство «Кіровоградводоканал» заборгувало енергетикам близько півтора мільйона гривень. Більш як дев'ять мільйонів комунальникам винне населення.

На період «засухи» воду до будинків підвозитимуть автомобілями. Та отримати дорогоцінну вологу зможе далеко не кожний кіровоградець. Воду видаватимуть тільки за умови пред'явлення абонентської книжки з відміткою про відсутність боргу, **повідомляє наш власний кореспондент Олег БОНДАР.**

***

Затримано підозрюваного у скоєнні розбійного нападу на начальника пошти у відділенні зв'язку села Озеро Володимирецького району (про це йшлося в «ГУ» від 4 липня ц. р., № 118). Двадцятичотирирічний місцевий безробітний Віталій К. зізнався, що повернувшись без копійки в кишені з Польщі, за рахунок пошти хотів поліпшити своє матеріальне становище. У його домівці знайдено речові докази, **повідомив нашому власному кореспонденту Олександрі ЮРКОВІЙ виконувач обовязків начальника УМВСУ в Рівненській області Олександр КМІТА.**

***

За повір'ям, купатися на Івана Купала категорично заборонено, оскільки господарі водоймищ (русалки, водяні й інші міфічні істоти) налаштовані агресивно й можуть пестощами й обдуруванням затягти купальників на дно. Але якщо комусь все-таки дуже захочеться у воду, народна мудрість радить кинути перед собою пучок полину або перехрестити водоймище.

Різних міфічних рекомендацій і побажань чимало, але ось ці реальні цифри мають право на серйозне застереження. Торік, на Івана Купала в Україні втопилося 52 особи, з них 13 дітей, **попереджають МНС України та наш кореспондент Яків ГАЛЬЧЕНКО.**

Ощадбанк отримав ще 17,578 млн.грн. для відшкодування знецінених вкладів

Хочу повернути повагу до

Перший заступник Голови Верховної Ради України Геннадій Андрійович Васильєв народився 3 жовтня 1953 року в Донецьку в родині службовців, українець.
З 1976 року після закінчення Харківського юридичного інституту працював стажером, помічником прокурора Ленінського району Донецька, затим —прокурором Донецької області.
Кандидат юридичних наук, має звання «Заслужений юрист України».
Народний депутат України II—IV скликань.
28 травня 2002 року обраний Першим заступником Голови Верховної Ради України.
Одружений. Має доньку й сина.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

— Нарешті закінчилися вибори керівництва, і Верховна Рада почала працювати над законами. Які першочергові завдання, на вашу думку, стоять перед парламентаріями? Які закони треба прийняти насамперед?

— Гадаю, це складніша проблема, ніж видається на перший погляд. Можна прийняти багато хороших законів, що і зробила Верховна Рада попереднього скликання (майже 2 000), але через відсутність механізму контролю за їх виконанням ми наражаємося на неабияку проблему — їх неефективність. Тому першочергове завдання — налагодити систему моніторингу. Можливо, це буде вибірковий контроль по регіонах або діловий ефективний діалог з громадськістю. Наше громадянське суспільство давно чекає відкритої дискусії, нам треба лише розробити механізм та використати потужні можливості громадських організацій, яких в Україні майже 30 тисяч.

Я не прихильник поділяти закони на важливіші та менш важливі. Закон регулює взаємовідносини в суспільстві. І якщо їх не врегульовано навіть у так званій менш важливій сфері, страждає все суспільство.

Утім, у своїй виборчій програмі я визначив закони, з яких, на мою думку, треба починати. Це: «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, отриманих злочинним шляхом», «Про заборону розповсюдження і демонстрації фільмів насильницького та аморального характеру», «Про відшкодування громадянам матеріального збитку, заподіяного злочинним», «Про боротьбу з корупцією» (у новій редакції). У соціальній сфері — «Про надання довгострокових пільгових кредитів для житлового будівництва», «Про поліпшення житлових умов громадянам, які потребують державного соціального захисту» та інші.

— Як відомо, вже розподілено обов'язки між керівництвом Верховної Ради. Роботу яких комітетів ви координуєте?

— В основному це комітети економічного та правового спрямування. Зокрема, з питань бюджету; правової політики; фінансів і банківської діяльності; боротьби з організованою злочинністю і корупцією; Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України тощо.

— Геннадію Андрійовичу, наші читачі хотіли б познайомитися з вами ближче. Дозвольте кілька особистих запитань. Як поставилася сім'я до вашої нової посади?

— До моєї депутатської діяльності сім'я звикла, а от коли мене внесли до списку керівництва під час голосування «пакетом», дружина схвилювалася: «Що буде? Як?». Я відповідав: «Усе буде нормально». Після голосування телефонує: «Ти ж обіцяв, що все буде нормально! А це нормально?».

— А якщо серйозно?

— Коли я прийшов першого дня, мені не дісталося місця в залі: я тоді сів на місце Коновалюка — той у президії вів сесію, і його стілець був вільний. Треба ж було мені шукати місця? А так ми з ним помінялися. Я замість нього — у крісло першого заступника, а він — на своє в зал.

— Геннадію Андрійовичу, здається, люди вашого фаху весь час серйозні. А ви... Часто доводиться жартувати?

— Намагаюсь, коли це можливо.

— Ким ви хотіли бути в дитинстві? У вас була мрія стати депутатом?

— Ніколи. Я все життя хотів бути льотчиком. Мені здавалося, що це справжня чоловіча професія. Відчуття простору, безкрайнього неба... І все залежить від твого вміння — твоє життя, інших... Але доля визначила інакше. Через поганий зір треба було обирати менш романтичну професію.

— А чому саме юриста?

— Батько порадив.

— Не жалієте?

— Ні. Я люблю свою справу: це також дуже цікаво і не менш відповідально. Юрист має бути трохи філософом. Думаю, диплом юриста дає лише право стати юристом. Решта залежить від особистості.

— Що ви спочатку відчули, коли було оголошено результати голосування?

— Хм... Знаєте, я пройшов довгий шлях. Бачив і посади, і владу. Необхідно,

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Гарантії ветеранам і тим, хто в строю

Вечірнє засідання 4 липня

На загал більшість законів із пропозиціями Президента не викликали заперечень, і депутати одностайно проголосували за низку законопроектів соціального спрямування, які регламентують пенсійне забезпечення військовослужбовців, гарантії соціального захисту ветеранів війни, державну допомогу сім'ям з дітьми, виділення коштів із резервного фонду Кабміну на ліквідацію наслідків стихійного лиха 23—24 червня. Депутати не подолали вето Президента на Закон «Про встановлення почесних звань льотному складу України».

Під час обговорення Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оплату праці» довелося ставити на терези добрі наміри і сумні реалії. Доповідач —Міністр фінансів Ігор Юшко наголошував: запропоновані законодавцем зміни до ст. 15, що передбачають виплату зарплати до, а не після сплати обов'язкових платежів, порушують баланс. Якщо передусім виплатити зарплату, то потерпатиме Пенсійний фонд. Тож депутати не подолали вето Президента.

Під час вечірнього засідання розглядали й питання про безстрокове обрання суддів. Більшості з них депутати довірили вершити правосуддя безстроково. Та деякі кандидатури викликають сумнів. Юрію Фригину, судді місцевого Орджонікідзевського суду Дніпропетровської області, нагадали про його незрозумілу «лагідність»: умовні покарання за згвалтування, за зберігання наркотиків. Депутати не підтримали його кандидатуру. Не виявили довіри й судді Юрію Домашенку з Бердянська.

Затвердження суддів дало підстави зачепити проблему прав і свобод громадян й ролі Феміди в їх реалізації. Чому так часто практикується заборона мітингів з тривіальною мотивацією: невчасно подана заявка.

Чи варто підтримувати пенсіонерів органів внутрішніх справ, які перекваліфіковуються в суддів, адже йдеться про надто різні види діяльності. Учорашній міліціонер, мовляв, на весь світ дивиться з підозрою. У відповідь Віктор Мусіяка, який представляв питання, зауважив, що узагальнення недоречні і кожну таку кандидатуру (й ситуацію) слід вивчати зосібна.

Чи не найокриленішим вийшов із сесійного засідання народний депутат Ігор Юхновський. Депутати погодилися з пропозиціями Президента України до Закону «Про інноваційну діяльність», відтак відомий учений запевнив колег, що віднині технопарки, нові технології матимуть зелене світло.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Показники зростають

Ранкове і денне засідання 5 липня

(Початок на 1-й стор.).

Важливим прем'єр вбачає в тому, що найвищими були темпи приросту агропромислової галузі. Випуск промислової продукції за перше півріччя поточного року зріс на 5,8 відсотка. Отже, стверджував прем'єр, є всі підстави вважати цілком реальним зростання макроекономічних показників 2002 року до прогнозованого рівня. Але «оптимістичними» показниками тішитися рано. Анатолій Кінах визнав, що сьогодні ситуація — ненормальна, коли середній рівень зарплати дорівнює прожитковому мінімуму. Тому один з головних пріоритетів програми прем'єр вважає підвищення добробуту людей, удосконалення системи соціальних пільг через запровадження адресної допомоги населенню. Головне завдання в сфері охорони здоров'я —усунення диспропорції в наданні медичної допомоги населенню. Зокрема, остаточно вирішувати такі проблеми: забезпечення ліками хворих на цукровий діабет, туберкульоз, онкохворих, і особливо удосконалювати систему діагностування здоров'я людей. Акцентував увагу Прем'єр і на подальшому розвитку системи освіти, підвищенні довіри населення до фінансово-банківської системи держави, на необхідності прийняття Податкового кодексу.

Співдоповідач з цього питання, перший заступник голови Комітету ВР з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій Володимир Демьохін запропонував прийняти програму діяльності Кабінету Міністрів України до відома і внести її на розгляд парламенту з урахуванням доповнень і пропозицій після формування проекту Державного бюджету України на 2003 рік. За його словами, документ містить багато недоліків, зокрема в ньому недостатньо чітко визначено джерела фінансування. Пропозицію профільного комітету у своїх виступах підтримало більшість представників депутатських фракцій та груп і голів комітетів. Зокрема, «Регіони України» звертали особливу увагу на проблеми у вугільній галузі, а фракція НДП — на проблеми транспортної галузі, фракції «Наша Україна», БЮТ та СПУ, називаючи документ декларацією добрих намірів, пропонували її взагалі відхилити і почати уряду співпрацю з опозицією.

Парламентарії прийматимуть рішення з цього питання наступного четверга.

У заключному слові Анатолій Кінах подякував народним депутатам за конкретне та змістовне обговорення програми діяльності Кабінету Міністрів і наголосив, що уряд підтримує проект постанови, який запропоновано профільним комітетом. За його словами, Кабінет Міністрів готовий і надалі поглиблювати співпрацю з Верховною Радою.

На початку ранкового засідання Голова Верховної Ради Володимир Литвин поінформував про входження Олега Панасовського до фракції «Регіони України», а Андрія Веревського та Ігоря Челомбітка — до групи «Європейський вибір». Голова ВР також повідомив про реєстрацію нової депутатської групи «Народний вибір», у складі якої 15 народних обранців.

Наталія ЯРЕМЕНКО.

ЗАЯВА
фракції Соціалістичної партії України

Про стан у вугільній промисловості України

Влада постійно заявляє про свою «турботу» за стан вугільної промисловості в Україні: розроблено перспективні плани розвитку галузі аж до 2010 року, державну програму закриття нерентабельних шахт, програму соціального захисту шахтарів і членів їх сімей на державному та регіональному рівнях.

Але об'єктивні показники — обсяг видобутку вугілля, продуктивність праці, собівартість вугілля, рівень безпеки праці, соціальний захист працівників свідчать, що криза в галузі поглиблюється. Шахтарі, обдурені державою, змушені постійно вдаватися до акцій протесту, голодовок. Невизначеність на рівні керівництва країною щодо перспектив розвитку вугільної промисловості, відсутність чітких орієнтирів у питанні державної підтримки сприяють активному проникненню потужних фінансово-промислових груп у функціонування всіх структур галузі. І «структурну перебудову» вугільної промисловості держава по суті віддала в руки напівкримінального бізнесу, що дає йому досить значні прибутки.

Ці прибутки отримуються здебільшого за рахунок:

— «ножиць» у цінах на матеріали, обладнання, послуги і відпускними цінами на вугілля (тендери на поставку матеріалів та обладнання у Міністерстві палива і енергетики України завжди виграють «свої люди», а не заводи—виробники матеріалів та послуг);

— бартерних схем розрахунків;

— доведення підприємств до банкрутства та розпродажу їх за безцінь;

— перебирання на себе функцій щодо санації підприємств, які виробляють високоліквідну продукцію, але штучно доведені до межі банкрутства.

Зрозуміло, що за бортом цієї «структурної перебудови» залишилися питання соціального захисту працівників, безпеки праці та науково-дослідна діяльність, що підтверджують перманентні акції протесту у вугільних регіонах.

Ефективність (щодо отримання прибутків) роботи фінансово-промислових груп з перерозподілу виробничих потужностей галузі та формування нової структури управління ними пояснюється всебічною підтримкою з боку державних (міністр В. Гайдук) і регіональних (голова Донецької облдержадміністрації В. Янукович) органів управління. З другого боку, «ефективність» такої діяльності підтверджується даними Рахункової палати Верховної Ради України — за 1999 рік і 9 місяців 2000 року обсяг втрат доходів вугледобувних підприємств від реалізації коксівної вугільної продукції, внаслідок безпідставного зменшення відпускних цін, а також несвоєчасного їх коригування Координаційною радою Міністерства палива і енергетики України, становив у межах 1 млрд. гривень. Зважаючи на те, що реалізація коксівного збагаченого вугілля шахтами та компаніями здійснюється здебільшого посередницьким комерційним структурам, прибутки від подальшого його використання отримують посередники, а збитки вугледобувних підприємств, отримані від реалізації коксівного вугілля за зниженими цінами, залишаються для покриття за рахунок коштів державного бюджету.

Один із найважливіших чинників, який визначає важливість галузі у структурі ПЕКу країни — поява «сімейних шахт» у регіонах із заляганням енергетичного вугілля. Говорити про технічну оснащеність, продуктивність і безпеку праці на таких шахтах не доводиться, проте їх рентабельність для «власників» підтверджується практикою.

На підставі вищевикладеного фракція Соціалістичної партії України робить висновок, що надійність функціонування вугільної промисловості України не розглядається владою з точки зору економічної та політичної безпеки держави і вимагає:

1. Негайно заслухати у Верховній Раді України звіт уряду про стан вугільної промисловості України.

2. Кабінету Міністрів України:

— розробити і внести на розгляд у жовтні 2002 року конкретну програму дій, яка передбачала б комплекс питань щодо організації роботи вугільної галузі як стратегічного чинника економічної і політичної безпеки держави (з урахуванням можливих надзвичайних ситуацій військового, політичного та природного характеру);

— ввести систему тендерів на користування покладами вугілля;

— невідкладно провести розрахунки з шахтарями у зарплаті;

— виходячи з важливості галузі та з потреби підвищення ефективності управління нею, вийти з пропозицією Президенту України про доцільність створення самостійного міністерства вугільної промисловості.

3. Генеральній прокуратурі України розслідувати діяльність посадових осіб Міністерства палива і енергетики України, рішення яких на користь посередницьких комерційних структур призвели до значних втрат бюджетних коштів, і винних притягти до відповідальності.

Олександр МОРОЗ, голова фракції.

2 липня 2002 року.

парламенту країни

щоб людина вміла розрізняти: що —тимчасове, а що — вічне.

— Серед політиків багато віруючих людей. На вашу думку, як це пов'язується з тим, що ваша професія потребує іноді активних рішучих дій?

— Не можу з упевненістю стверджувати, що сам я віруючий. Мабуть, на шляху.

А чого ви думаєте, що віруючі люди мають бути обов'язково млявими, нерішучими? Знаєте, Микола Чудотворець, даруйте, «дав у вухо» Арію, коли той почав розводити Святу Трійцю, відділяти Духа Святого від Бога-отця та Бога-сина. Як бачите, і святі люди бувають рішучими. Напевне, ви кажете про певні стереотипи у поведінці.

— Розкажіть про вашу родину? Як часто ви її бачите?

— Дружина, колишній викладач іноземної мови, тепер з дітьми. Їх двоє. Доньці 21 рік, вона вивчає англійську, грецьку, поки що незаміжня. Та малий семи років — має піти до школи в Донецьку. Зрозуміло, сумуємо одне за одним. Але там квартира, а тут живу в готелі. Я не маю права прирікати їх на незручності. Проте щонеділі я з ними. Тепер, правда, через нові навантаження бачитись будемо рідше. А шкода, син потребує батька. Тож і через це випробування треба пройти.

— А ким би хотіли бачити свого сина?

— Здоровою та порядною людиною. І зовсім неважливо, ким він працюватиме.

— Які якості в людях цінуєте над усе?

— Чесність, порядність, сміливість... Хоча сміливість прямо пов'язана з чесністю. Люди нечесні тоді, коли бояться сказати правду з різних причин: політичних, економічних, інших.

— Чи є у вас хобі?

— Люблю рибалку, але за чотири роки минулого скликання, мабуть, ходив разів п'ять, не більше. Граю у великий теніс. Хоча коли вже вдома, хочеться побути з дітьми, сім'єю. Люблю читати історичні книжки, особливо періоду Стародавньої та Київської Русі. Мені цікаво зрозуміти характер наших предків, мотиви їх вчинків. Порівняти з нами.

— А чи є у вас розуміння молодого покоління? Є порозуміння зі своїми дітьми?

— Проблема батьків та дітей була і буде завжди. Необхідно бути терпимішими. Частіше згадувати себе, своє дитинство. В житті кожної людини, мабуть, знайшовся той, хто його зрозумів, і це надихнуло на розвиток. Ми маємо прагнути зрозуміти одне одного. Мене батько ніколи не бив, достатньо було слова. Я також шукаю підхід до них, сподіваюсь, що ми розуміємось.

— Що вам хотілося б зробити у керівництві Верховної Ради?

— Я сам постійно шукаю відповідь на це запитання: «Що я можу корисного зробити на своєму місці?». Хоча, думаю, таке питання ставлять собі багато керівників (і не тільки!). І це нормально.

А насправді найголовнішим своїм завданням вбачаю піднесення авторитету Верховної Ради серед громадян. Мене непокоїть те, що часто прості люди ототожнюють поняття «депутат» зі «злодієм», а найвищий керівний орган країни — із зібранням не зовсім порядних людей. А засоби масової інформації ще допомагають у цьому, транслюючи дуже часто конфліктні моменти засідань. Зрозуміло, якщо в суспільстві є непорозуміння, воно є і у Верховній Раді. Але в нас є й інше. Є власна демократична історія, культурні традиції, цікаві ініціативи. Є Конституція Пилипа Орлика, є Козацька Рада — прототип парламентської європейської демократії. Необхідно нам самим почати цінувати та поважати себе, а людям повернути віру в майбутнє та у свій вибір, свій парламент.

З гостем «Голосу України» розмовляли Людмила КОХАНЕЦЬ, Сергій ЛАВРЕНЮК.

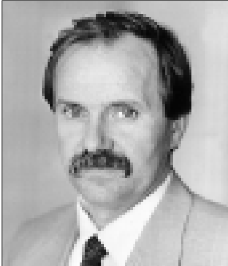
ФОТОФАКТ

Фото Володимира ФАЛІНА (Укрінформ).

Президент України Леонід Кучма відвідав Києво-Печерську лавру, де вклонився часточці Животворного Хреста Господнього, яку було доставлено до Києва з грецького монастиря Сагмата. Православні віруючі України протягом двох тижнів приходили вклонитися християнській святині, яку грецькій обителі 1106 року подарував візантійський імператор Алексій Комнін.

Івану Зайцю — 50

Партійна група Українського народного руху та парламентська фракція «Наша Україна» щиро вітають одного з найдосвідченіших українських політиків, народного депутата України, першого заступника голови Руху (Українського народного руху) Івана Олександровича Зайця з 50-річним ювілеєм і бажають йому козацького здоров'я, родинного затишку, щастя та наснаги.

У політичній біографії Івана Олександровича відобразилися практично всі найважливіші події в новітній історії України. В середині 80-х він став одним з фундаторів українознавчого клубу «Спадщина» при Київському Будинку вчених, Товариства української мови імені Тараса Шевченка, екологічної організації «Зелений світ», а потім — першої національно-демократичної політичної сили в країні, Народного руху. Як народний депутат чотирьох скликань, він став активним учасником роботи над Декларацією про державний суверенітет України, Актом проголошення державної незалежності, Концепцією національної безпеки, текстом Конституції, очолював делегацію Верховної Ради в Парламентській асамблеї НАТО. Ще однією важливою сторінкою в його біографії стала робота на посаді Міністра екології та природних ресурсів.

Бажаємо Вам, Іване Олександровичу, успіхів на політичній ниві, а також щастя й добра у Вашій родині.

З глибокою повагою та найкращими побажаннями, депутати партійної групи Українського народного руху та фракції «Наша Україна».

ВРОЖАЙ-2002

Щедро родить поки що лише законодавче поле

Польові дивіденди не втішають. Хоча збирання врожаю в деяких регіонах ще навіть не почалося — жнива проходять у 20 областях, а аграрники засипали в засіки Батьківщини поки що лише 2 мільйони тонн зерна, фахівці вже підбили деякі попередні підсумки. Головний з них —цьогорічний коровай значно схудне не тільки порівняно з торішнім. Уже нині ясно: він не дотягне навіть до цифри, задекларованої у затвердженій Кабміном програмі «Зерно України-2002», — 36,6 мільйона тонн. Коментуючи хід кампанії, в урядових колах кажуть у кращому разі про 32—33 мільйони тонн. Однак і така перспектива, схоже, коригуватиметься в бік зниження.

Про це свідчать польові новини з областей, де збирання хлібів перевалило за екватор. Раді Міністрів Криму, наприклад, для часткового відшкодування збитків сільгоспотоваровиробникам, що постраждали внаслідок весняних заморозків та літньої посухи, вирішено виділити 30 мільйонів гривень. Кабмін України вже доручив Міністерству фінансів профінансувати вказані видатки з резервного фонду Державного бюджету, **передає «Інтерфакс-Україна»**. Влада Криму давно зверталася до Києва з проханням оголосити півострів зоною стихійного лиха. У свою чергу, деякі фахівці вважають, що такою зоною потрібно оголошувати всі південні регіони, які також постраждали від дощів, граду та спеки.

Щедро родить поки що лише законодавче зернове поле. Верховна Рада в четвер ухвалила в цілому Закон «Про зерно та ринок зерна в Україні», який визначає розвиток ринку зерна як пріоритетного сектору агропромислового комплексу країни та передбачає механізми його держрегулювання. Держава береться сприяти його розвиткові та стабільному функціонуванню. Зокрема, документ обіцяє надання пріоритетної бюджетної та іншої підтримки суб'єктам ринку зерна, забезпечення внутрішніх потреб держави у продовольчому, насіннєвому, фуражному, технічному зерні та вжиття заходів з нарощування його експорту, установлення мінімально гарантованої ціни на закладені сільгоспвиробниками хлібні зерна. За аграрниками гарантоване право самостійно вирішувати, як використовувати зібраний врожай і яку ціну реалізації призначити. Закон унеможливлює спроби чиновників обмежувати пересування зерна і продуктів його переробки.

Документ передбачає також шляхи здійснення державного регулювання ринку зерна, зокрема, шляхом державних заставних закупівель, створення інтервенційного фонду зерна, проведення цінової політики на ринку, впровадження механізму експорту та імпорту зерна і продуктів його переробки за міжнародними договорами.

Валерій ДРУЖЕНКО.

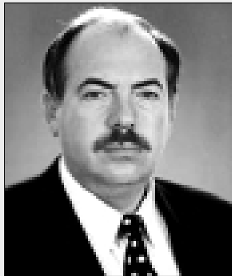

Фото Олександра СЄРОГО (Укрінформ).

У ВАТ «Любашівський елеватор», що на Одещині, пішло зерно нового врожаю.

ПОСТАНОВА
Верховної Ради України

Про надання згоди на призначення Президентом України С. М. Піскуна на посаду Генерального прокурора України

Відповідно до пункту 25 статті 85 Конституції України Верховна Рада України **постановляє:**

Надати згоду на призначення Президентом України ПІСКУНА Святослава Михайловича на посаду Генерального прокурора України.

Голова Верховної Ради України В. ЛИТВИН.

м. Київ,
4 липня 2002 року.
№ 24-IV.

КОМЕНТАР

У нас немає дармової робочої сили...

(Початок на 1-й стор.).

Так, Мінпраці, заручившись підтримкою правоохоронних органів і податківців, проведе масові перевірки підприємств-боржників. Окрім того, підготовано законопроект, який передбачає не лише адміністративну, а й кримінальну відповідальність за невчасну виплату зарплати.

Порушення прав працівника на отримання зарплати, як показали перевірки інспекцій праці, багато в чому обумовлені відсутністю договорів між ним та підприємством. Такі «джентльменські» угоди важко оскаржити в суді та відповідно до них стягнути належне. Отож у перспективі соціальне міністерство пропонує узаконити укладення договорів на оплату праці не лише між юридичними та фізичними особами, а й між фізичними.

На селекторній нараді, присвяченій соціальним невиплатам, Іван Сахань вказав можновладцям у регіонах на їхню адміністративну неспроможність у розв'язанні цих життєво важливих для населення проблем.

Найближчим тижнем поточні заборгованості у зарплатах шахтарів буде ліквідовано, запевнив міністр. А коли буде сплачено всі борги — невідомо. Незрозуміло й інше: як уряд збирається поєднати свої соціальні декларації з фінансовими можливостями. За словами голови Комітету з питань бюджету ВР України Петра Порошенка, у Бюджетній резолюції, поданій у парламент, запропоновано на 3 млрд. грн. урізати виплати на різні соціальні потреби, При цьому план дій уряду декларується як соціально орієнтований.

Ольга ВАУЛІНА.

«Кожен політик повинен хоча б раз на рік перестрибувати через очищувальний вогонь»

ОПИТУВАННЯ

Напередодні стародавнього свята ми звернулися до політиків з дивними, вочевидь несучасними запитаннями:

1. Від чого ви хотіли б очиститися, якби довелося перестрибнути через очищувальний купальський вогонь?

2. Виконання яких бажань зажадали б від цвіту папороті, якби знайшли його в ніч на Івана Купала?

Як з'ясувалося, ми помилилися, коли визначили ці запитання як несучасні. На думку більшості наших респондентів, вони дуже актуальні і в наш інтернетівський час. Ми помилилися і в іншому — коли наївно сподівалися, що наші заклопотані державні мужі все-таки з гумором поставляться до невинної журналістської цікавості. Та деякі з «жертв» нашої допитливості вже після першої половини першого запитання «стрибали» не через вогонь, а від нас, наче ми уособлювали ту нечисту силу, про яку оповідається в легендах наших прадідів. Можливо, ми підходили до надто серйозних або надто заклопотаних стрибками не через купальський вогонь, а здебільшого через... газові труби. Це, напевне, збагачує кишені, як знайдені в ніч з 6 на 7 липня скарби — швидко і ненадовго, але точно не очищує душі... Що ж, ми перепрошуємо за нашу настирливість і пробачаємо нелюб'язність іншим. До того ж ми вдячні всім, хто погодився щиро і відверто відповісти на наші запитання. Цим ви вже зробили шлях до очищення.

Слава СТЕЦЬКО, фракція «Наша Україна»:

1. Хотіла б очиститися від поганих приятелів. Заради цього готова стрибнути хоч через вогонь, хоч в огонь. А ще від прикростей, які завдали мені останнім часом фальшиві люди. І, звичайно, від власної втоми, від помилок, що свідомо чи несвідомо зробила останнім часом.

2. Я вже немолода для таких мрій, тому і бажання в мене відповідні. Хотіла б ще кілька років попрацювати у Верховній Раді, але щоб діяльність моя була продуктивніша, відчутніша, щоб я сповнювалася енергії і змогла більше допомогти людям, усьому народу. Цвіте папороті, згадай, що я працюю в Комітеті у закордонних справах...

Григорій ОМЕЛЬЧЕНКО, фракція БЮТ:

1. Хотів би очиститися і сам, і очистити весь народ від трагедій, нещасть і поневірянь, які впали на наші голови. Хотів би збити святим вогнем нечисту силу, яка йде від корумпованих високопоставлених державних «достойників». І, повірте, хоч яким би було це багаття у ширину і висоту, навіть, якби всі казали, що його неможливо перестрибнути, заради цього очищення я побив би світовий рекорд Сергія Бубки, відчувши себе в цей момент молодим офіцером спецназівцем. Я здолав би цю висоту, та, на жаль, ще надто мало всі ми підклали хмизу у священне багаття.

2. Я ще перебуваю під впливом сімейного свята. Недавно я одружував свого молодшого сина, і мої мрії дуже мирні, дуже лагідні. Я зажадав би від цвіту папороті, аби мої діти, і всі наші діти, аби мій онук і всі наші онуки були здорові і щасливі. Щоб наші діти були успішніші за нас, батьків, а наші онуки успішніші за своїх батьків. Я бажаю усім, щоб не переривався ваш рід, щоб ви так раділи, як я, коли у мою сім'ю увійшло дві донечки-невістки і народилося найбільше моє багатство, найбільша моя гордість — онук Олександр. Йому саме виповнилося рік і три місяці. Я вірю, що він колись знайде свій цвіт папороті.

Омелян ПАРУБОК, фракція Компартії України:

1. Річ у тім, що я не стрибну зараз через нього. Це, по-перше. А, по-друге, у мене нема таких гріхів, щоб я їх спокутував, оскільки ніколи нікого не ображав і не хочу нікого образити. Так що гріхів у мене немає. Якщо ж хтось думає, що я грішний, то нехай прийде — чи він, чи вона — і скаже: де і коли я согрішив.

2. Я вважаю: це свято — одне з таких давніх традиційних народних свят, яке відзначається в період, коли селяни після напруженої праці в полі мають змогу відпочити перед фінішем — збиранням врожаю. То я хотів би побажати, щоб в Україні цього року було зібрано стільки зерна, щоб ми могли свій народ нагодувати досита. І за дешевою ціною. Бо кажуть: торік багато зібрали хліба, а пуд як був 16 кілограм, так і залишився 16 кілограм. Буханка хліба в Жашківському районі, де провідна культура — пшениця, коштує дві гривні. Отож моє побажання: дати хліб хоча б селянам за дешевою ціною. А в принципі — і городянам, бо вони також їсти хочуть.

Борис АНДРЕСЮК, фракція СДПУ(о):

1. Я ще ніколи не стрибав через купальський вогонь, хоча й маю сказати, що не вважаю себе безгрішним, як і кожен з нас. Але таких гріхів — дуже великих — у мене немає. Проте чисто символічно, якщо це, справді, допомагає, то я можу перескочити через цей вогонь, щоб очиститися від тих нашарувань, від тої роботи і того негативу, які несе певна політична діяльність. Гадаю, що кожен політик повинен хоча б раз на рік перескочити через очищувальний вогонь. Я це кажу відверто, бо кожен політик, можливо, не прагнучи цього, когось образив. Можливо, це було мимоволі, але хтось міг би залишитися невдоволеним. Бо політична робота вимагає постійного спілкування, відстоювання своєї точки зору в суперечках, дискусіях, оскільки різні політики мають різні точки зору. А тому, щоб бути чистим перед своєю совістю і перед собою, я зроблю такий стрибок.

2. У мене є деякі, чисто особисті бажання, я б їх загадав. Але воно на те і особисте бажання, щоб про нього не говорити вголос. Тільки для себе. Щоб сам знав про нього. А загалом — хотів би, щоб ми якомога скоріше почали жити краще і менше було бідних. Бо дуже боляче дивитися на бідняків, особливо на дітей, які ходять по Києву і жебракують. Дуже погано вдягнуті, а найгірше те, що ненагодовані.

Анатолій ТОЛСТОУХОВ, фракція Народно-демократичної партії:

1. Від якого гріха? Я хотів би ніколи не впадати у владні гріхи, щоб потім не сповідуватися перед пересічними громадянами.

2. Моє бажання просте: щоб добра ставало більше.

Ігор РЕЗНІК, депутатська група «Демократичні ініціативи»:

1. Не завжди можна вирішувати питання так, щоб дозволити самому собі сказати: це зроблено з чистою совістю. Безумовно, є проблеми, які мають подвійне дно, коли будь-яке рішення виважується на терезах. І під час вирішення того чи того питання завжди можна знайти і позитив, і негатив. Я хотів би насамперед очиститися від такої нещирості. Хотів би очиститися ще й для того, щоб мої рішення були прагматичні, а в їхній основі лежали інтереси людей, а не якісь корпоративні інтереси. Чи інтереси політичних блоків чи партій. А тому будь-кому присутньому в цьому залі є від чого очищатися. І вони періодично повинні це робити. Знаєте, коли приходиш на кладовище до батьків чи близьких людей, друзів, на жаль, це — реальність, то, повертаючись звідти, починаєш розуміти суть життя. Повертаєшся в зовсім іншому стані. Розумієш: ота довколишня суєта суєт змушує бути нещирим до себе і оточення. А тому, коли йдеш звідти, завжди хочеться дати собі слово, що таке сталося востаннє.

2. Оскільки я вже обрав шлях у політику, велику політику, де вирішуються долі людські, доля країни, я насамперед хотів би стати достатньо професійним політиком. По-друге, хотів би, щоб через деякий час люди щиро сказали, що, перебуваючи у стінах Верховної Ради, я приніс їм добро.

Опитування проводили Людмила КОХАНЕЦЬ та Володимир КОРОЛЮК.

ЗАВТРА — ДЕНЬ ВІЙСЬК ППО

Локатори вбережуть від сучасної «нечисті»

Збіг мирного Івана Купала і суворого військового свята, можливо, і випадковий, але символічний. По-перше, в обох фігурує вогонь. Якщо купальський знищує всяку архаїчну нечисть, то ППОшний б'є по сучасних «хвостатих» і «крилатих», що загрожують нам з неба. Правда, в обох випадках бувають прикрі винятки. На «етнографічному» багатті можна обсмалити власні п'ятки. А від захисного вогню інколи страждають власні громадяни... Однак це — все-таки винятки.

По-друге, на обидва свята триває наполегливий пошук. Цвіту папороті і підозрілої цілі відповідно. Тут військам ППО щастить набагато більше, хоча вони молодші від купальських обрядів принаймні на кілька тисяч років. Мабуть, старовинні способи розвідки «щасливих пелюсток» відступають перед сучасними радіолокаційними установками. Лише за перше півріччя нинішнього року, наприклад, радіотехнічні підрозділи військ ППО виявили та супроводили майже 60 тисяч повітряних суден. Більш як 800 разів приводилися у готовність № 1 чергові сили для виконання бойових завдань. На щастя, ця готовність була всього-на-всього навчальною перевіркою боєздатності.

У зв'язку з так званою антитерористичною операцією в Афганістані нашим «іменинникам» ще більше додалося роботи. Радіотехнічні підрозділи військ ППО супроводили майже 2300 літаків збройних сил США та 37 військово-транспортних «бортів» збройних сил ФРН, що скористалися повітряним простором України.

А взагалі, як співається у піснях і запевняє командування, ми можемо спати спокійно: винищувачі військ ППО постійно перебувають у черговому режимі на аеродромах і в разі виникнення форс-мажорних обставин... Самі знаєте, що буває за таких обставин.

...Про всяк випадок, стрибаючи через купальський вогонь, будьмо обережні і розважливі у «висоті». Аби нас не сплутали з «ціллю».

Людмила КОХАНЕЦЬ.

От би побачити той цвіт папороті!

СПОГАДИ ДИТИНСТВА

Кажуть, що на Івана Купала рано-вранці купається сонце. Це диво можна побачити тільки раз у житті і лише в тому місті, звідки походить твоє родове коріння. Але цього дива я так ніколи й не бачила.

Пам'ятаю тільки, як у моєму рідному селі на Київщині святкували Івана Купала. Вербу, яку ставили на березі річки Рось, дівчата прикрашали польовими ромашками, волошками, сокирками, собачками. Квіти зв'язували в маленькі букетики, плели кетяжки із вишень (ми їх називали качанчиками), і все це прив'язували на гілочки верби, співаючи:

Ой ти, Купало, —
до місяця,
Хто його порве —
повіситься.

Сплітали вінки з ромашок та волошок, приспівуючи:

Піду в садочок,
нарву квіточок.
Нарву квіточок,
сплету віночок,
Сплету віночок,
пущу в ставочок.
Хто вінка спійме,
той мене візьме.

І ось сонце сідає за обрій. Дівчата у вінках з піснями і танцями навколо вербового Купала розпочинають свято.

Найбільш хвилюючий для мене був момент, коли темніло і розпалювали багаття. Здавалося, воно освітлює не тільки берег річки, а й усе село. А дівчата виводили:

Ой на Купала вогонь
горить,
А нашим хлопцям
живіт болить,
Ой нехай болить,
нехай знають
Нехай Купала
не займають.

Дуже вже хотілося побачити того сміливця, котрий перший стрибне через вогонь. А бажаючих було чимало. І хоча був підсмалений уже не один чуб, хлопці не зупинялися, бо кожен із них хотів сподобатися тій дівчині, про яку давно мріяв.

Потім дівчата йшли до річки, кидали вінки у воду, і кожна з хвилюванням спостерігала за своїм. Якщо до свого берега вінок приб'ється, то вийде заміж за хлопця зі свого села, якщо до протилежного — то з чужого, а якщо вінок десь на середині річки зачепиться, то засидиться в дівках, і не дай, Боже, щоб потонув. Мій вінок, до речі, прибився до протилежного берега (аж на Чернігівщину). От і не вір після цього купальським прикметам!

Трохи пізніше співають уже заміжні жінки:

Покладу я кладку
Через моравку
Вербове Купайло,
Вербове,
Час дівчата,
Додому.

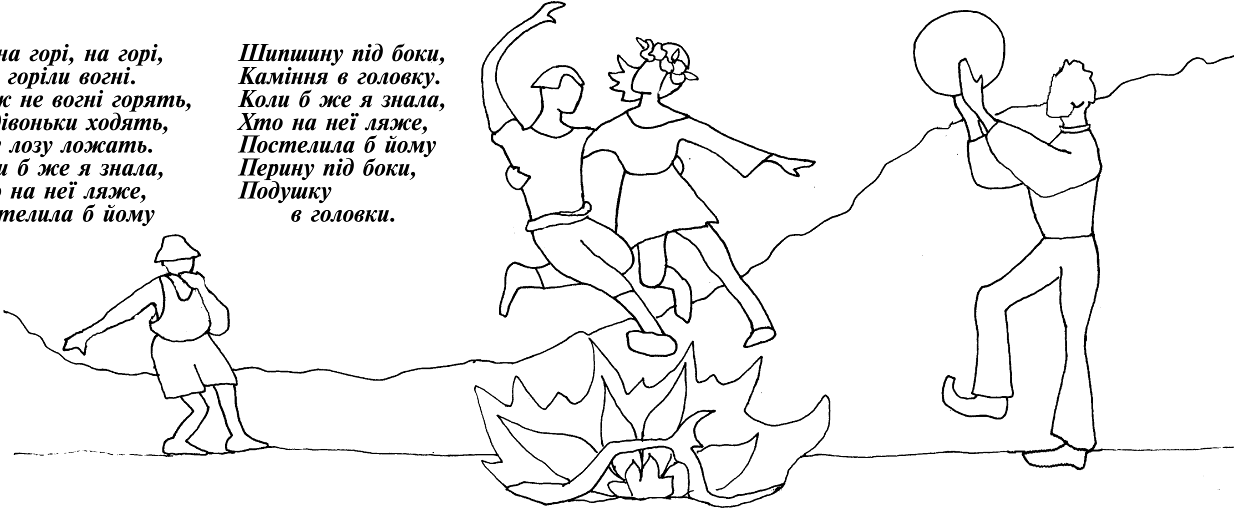
Тільки тоді починають ламати Купайло. Кожен з присутніх на святі, намагається відламати гілочку з букетиком, щоб принести додому і покласти на грядку з огірками: казали — на гарний врожай. Не знаю, правда чи ні, але огірків тоді було багато.

Несла і я кілька гілочок на город, та й думала, от хоч би раз побачити той цвіт папороті! За народним пов'ір'ям, у ніч на Івана Купала, цвіте папороть.

Наталя ПОЗНЯК.

Ой на горі, на горі,
Там горіли вогні.
То ж не вогні горять,
То дівоньки ходять,
Білу лозу ломлять.
Коли б же я знала,
Хто на неї ляже,
Постелила б йому

Шипшину під боки,
Каміння в головку.
Коли б же я знала,
Хто на неї ляже,
Постелила б йому
Перину під боки,
Подушку
в головки.

ЗООХАЩІ

Люди і звірі

«Звіринець» не підходить під сучасний стандарт — такі ідеологія і практика в Київському зоопарку

Відверто, Мишко чхати хотів на цікавість тих, хто зібрався перед вольєром: багато їх тут ходить... А може, й не хотів — він просто спав. Величезний, бурий (одне слово — уссурійський) ведмідь зворушливо принишк на підлозі, застиг, спершись об стіну задньою лапою. Спробуйте задрімати, піднявши задню ліву хоч на кілька хвилин...

Повертаючись години через дві, знову заглянув до Мишка. Той сидів похнюплений зі сну, дуже вже нагадуючи класичного сотника Забрьоху. Вся його згорблена постать ніби промовляла: дивіться, дивіться, у тайзі ви б у мене на найвищій сосні сиділи...

Що нас веде до зоопарку? Тяжіння до першооснови? Можливо, десь там воно, у підсвідомості. Проста цікавість чи потреба хоч на часину відволіктися від «людського», щоб відчути себе людиною? Ніхто не зізнається в цьому, але й не скаже «ні».

Діти! Ось головна фігура в Київському зоопарку (як, зрештою, і в усіх інших), ось хто сприймає світ звірів не через житейський намул на душах, а безпосередньо і з розумінням. Коли розуміння ще бракує — до дорослих.

— А як вони цих журавликів ловлять? — сіпає дівчинка діда за рукав.

Дідусь дає вичерпну відповідь:

— Отак і ловлять.

Дітей тут багато — з батьками, а то й цілими екскурсіями. Що цікаво — чимало молоді, молодих пар. Таке враження, що нікуди звідси не поспішають. А чого ж, стільки літніх кафе, столиків з напоями-наїдками не в кожному великому парку (без «зоо») побачиш. Дітвора без усіляких альтернатив («Може, все-таки морозиво? — І те, й те!») тягне дорослих до атракціонів, спустошуючи гаманці.

Десь підкрався сумнів. «Взагалі, це чудово — пепсі, фанта, морозиво... Але то — відволікаючі фактори цивілізації, я, зрештою, до дикої природи йшов, — нудів у мені психолог-початківець. — Може, повернемося до наших...»

Ні, не баранів. Тут є на що дивитися. І дивуватися. Бізони з Північної Америки сміливо вийшли на спеку, під сонце, а верблюди і кенгуру валабі в затінку ховаються. Земляк нашого Мишка (ну, майже земляк) —амурський тигр так примудрився сховатися між трьох дерев, що ледве його запримітив. Тайга, брат, тайга... За товстим склом у павільйоні — сімейство мангуст. Годинами можна спостерігати! Один щось там собі вперто риється в пісочку, трохи далі йде «виховний процес»: дорослі по-своєму, по-мангустячому, втовкмачують малятам деякі речі...

Голос крові — це серйозно. Основний потік відвідувачів — звичайно, до... мавп. Незважаючи на заборону адміністрації («Не годувати, не дражнити!»), годують і дражнять. За логікою, людина має ховатися від горили. Та буває й навпаки. Бідна мавпа забилася в куток і здивовано спостерігає за тітонькою, котра, з усього видно, у здоровому глузді, все-таки простягає руки і, якби не грати, готова обійняти тварину: «Іди до мене, йди!» Вже й не знаєш, на кого дивитися і де чиє місце...

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Тепер знову повернемося — до специфіки Київського зоопарку. Найбільший зоопарк України, на 40 гектарах якого мешкає, якщо можна так сказати, близько двох з половиною тисяч голів 338 видів. Птахів — 120, ссавців — 78, плазунів — 50... Сьогоднішні цифри завтра будуть інші — у кількісному аспекті зоосім'я розширюється. В якісному — генетичний бум, з порядку денного не сходить питання чистоти породи. Звідси й маса контактів з іншими зоопарками, здебільшого зарубіжними.

У 2008 році святкуватимемо 100-річчя столичного зоопарку. Вже нині він вигідно вирізняється з-поміж інших в Україні — естетикою, дизайном. Поетапно реалізується програма розвитку, будівництва і реконструкції. Торік реконструйовано місце утримання хижих птахів-грифів, соколів, вже півтора року триває обладнання ведмежатника за сучасними стандартами — з водоспадом, струмком. Копитні теж незабаром матимуть пристойне, згідно з міжнародним досвідом, середовище. У перспективі —павільйон «Тропічний ліс», де буде свій мікроклімат, екзотична рослинність, працюватиме сучасне обладнання.

Здобуток нинішнього року — дитячий зоопарк: стилізоване українське обійстя (хата під соломою, різні селянські прибудови, криниця з журавлем, всіляка живність, незабаром з Рівненського зоопарку пришлють в'єтнамських свинок), на якому з ранку до вечора гуляють і діти, і дорослі.

— Ми змінюємо ідеологію зоопарку, практику утримання тварин, — каже генеральний директор Євген Кирилюк. — Самі бачите, все менше лишається металу, замінюємо деревом, хоч це й дорого. А електросторожі і дешевші від бетонних стін, і... самі розумієте, естетика — головний чинник.

Програма розвитку зоопарку розрахована на кілька років, її реалізація залежить, зрозуміло, від наявності коштів. І тут міцно тримає важелі в руках міський голова Києва Олександр Омельченко. Разом з керівниками районів столиці він регулярно тут буває, визначає «больові точки» і розв`язує проблеми.

З 1997 року Київський зоопарк є членом Європейської асоціації зоопарків і акваріумів. Це не почесно-формальна, а досить дієва організація, багатофункціональна структура. Завдяки їй налагоджено безкоштовний обмін тваринами, участь у міжнародних програмах збереження і захисту тваринного світу, вивчення досвіду кращих зоопарків. Працює комісія по Східній Європі. Нам не тільки допомагають, а й інспектують, вказують на недоліки. І то вже —допомога. Рух у бік європейських стандартів — це і наведення порядку в системі зоопарків. Нам дивно, а в світі ставлення до тварин теж визначає рівень цивілізованості.

Нещодавно і в Україні створено асоціацію зоопарків. Очолив її Євген Кирилюк.

— Нам потрібно одне — допомога держави і органів місцевого самоврядування, — каже Євген Миколайович. — Для фінансування потрібно 15 мільйонів гривень, адже в Україні лише сім зоопарків. Якщо в Києві на поточне утримання тварин виділяють 55 відсотків необхідних коштів, а на капремонт — 50, то що казати вже про інших... Ми знімаємо у себе іржаві металеві грати і веземо в Менський зоопарк. Потрібен закон про зоопарки. Асоціація готова розробити документальну базу.

А як з «відволікаючим фактором»? Євген Миколайович мене переконав.

— Коли ми почали ставити палатки, атракціони, наші співробітники не зовсім це розуміли. Тепер, погляньте, чистота, краса навколо. Річ у тім, що зоопарк — це «зоо» і «парк». Як за кордоном, у тому-таки Берліні. Люди приходять туди на цілий день. І відпочивають, спілкуються. Для цього й інфраструктура. Там «кордони» між людьми і тваринами майже непомітні, хоч вони і є. Не ілюзія, а жива природа. А «звіринець» — це те, що у нас було. Ми прагнемо іншого рівня.

...Мишко посидів, посидів і знову заснув. Лапою — у стіну. Мабуть, улюблена поза. Нехай там люди думають, а поки я висплюся — щось і зміниться, життя триває. З усього видно, до того йде.

Анатолій РОМАНЮК.

Київ.

Зійди, сонечко, на Івана,
Стогни, земля, під Купалом!
Ой ти, наше дитя, прийми нас
Під своє накриття.

УСМІХНІТЬСЯ!

Так точно, я — Швейк...

— А ви, пані, дарма відмовляєтеся від пива. То, наважусь доповісти, непатріотично! Чи ви знаєте, що на фестивалі пива львів'яни випили 20 тисяч літрів! І ніхто не луснув. А що новенького на вашому п'ємонті? Я чув, що артисти балету відмовилися танцювати, навіть зірвали виставу "Даремна обережність". Заявили, що мистецтво потребує... жерти, а зарплата — мізерна. Їм би — на науку до нашого капітана Унтергріца. Той нам постійно вбивав у голову: "Хулігани кляті! Якщо дійде колись до війни і вам доведеться іти в бій, не думайте перед битвою нажертися. Хто нажереться і дістане кулю в живіт, тому — кінець. Бо все при пораненні вилізе із кишок... А коли в шлунку нічого нема, то така рана — все одно, що оса вкусила, —одне задоволення".

І я вам скажу: якщо Одетта, приміром, наїсться борщу з пампушками, то як той сердешний Зігфрід підніме її догори, "мов пір'їнку"? Впріє і ще чого доброго кине даму в Лебедине озеро, чи то пак об підлогу. Приїхала комісія з Києва, вивчила питання і оголосила: порушень в театрі немає, а гасло "Мистецтво потребує жертв!" треба почепити на кухні в кожного артиста. І нема чого редагувати його. Бідний директор театру так переживав, що газети понаписували про цю ганьбу.

Якби наш капітан Унтергріц став міністром інформації, він би запровадив одну "правильну" і керівну газету. І громадяни мали б чистий спокій. Ось понаписували газети про те, як бідний аграрій — колишній намісник краю — збудував собі хатинку за мільйон доларів. І в тій хатинці є навіть персональний ліфт. А ваша братія його бачила? Ні. Але пише: "як стало відомо із достовірних джерел". Тепер той бідний намісник мусить ховатися від ганьби за кордонами краю і нести тяжкий хрест дипломатичної служби. Скількох достойників порятувала ота дипломатична служба!

Наважуся доповісти, що справжнім патріотом-дипломатом є мій знайомий сільський голова із Яворівщини. Він так вболів за свою футбольну команду, що за прикладом "Карпат" запросив трьох представників дружнього африканського континенту аби ті забивали голи. "Футболісти" (львівські студенти) попросили скромний гонорар: п'ять кілограмів курячого м'яса. Контракт було виконано: м'ячі — у ворота противника, курку — на стіл. Але за нинішньої бідності п'ять кілограмів курятини — то теж дорого. Голова запропонував альтернативу — подав на стіл великий пиріг із сметаною. Наші чорношкірі брати спочатку скривилися, а коли розкуштували, то відмовилися від шкідливого для здоров'я курячого м'яса навіки. Прошу вас, напишіть про мого друга...

Забалакався я з вами. А раптом — війна, і мене немає в строю. Я випив п'ять гальб пива і з'їв єдин рогалик. Тепер дайте мені ще чарочку слив'янки і я піду...

Швейка (робота скульптора Сергія Олешка) слухала і записувала **Оксана ТЕЛЕНЧІ**.

Львів.

Тут плавилась земля від бою, але не плавилась душа...

Це поле біля села Пляшева Радивилівського району вже кілька століть не засівають пшеницею — відтоді, як тут 1651 року відбулася Берестецька битва, в якій козаки показали зразки мужності та відваги у боротьбі за волю України. Багато з них поклали тут голови... З тих часів літньої пори на полі рясніють маки — ніби краплинки козацької крові проросли із землі. Вони застерігають нас від розбрату, закликають цінувати завойовану поколіннями волю, берегти Україну. Є в тому щось символічне, що 350-річчя битви під Берестечком збіглося у часі з десятиліттям незалежності нашої держави. Та й рік по тому, на нинішню річницю історичної битви, громада вшановуватиме пам'ять загиблих козаків — 5—7 липня історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви» знову приймає гостей. У Георгіївській церкві відбулося богослужіння в пам'ять загиблих у Берестецькій битві козаків і селян, а в заповіднику —мітинг-реквієм та концерт.

«Ой чого ти почорніло, зеленеє поле?»

Над полем Берестецьким кружляють лелеки: цей мирний птах без боязні походжає біля козаків, які прибули сюди не лише з усіх районів Рівненщини, а й з інших областей України. Спішились. Розбили курені, а поки вариться куліш і юшка, влаштували козацькі забави... Здається, ніби потрапила у 1651 рік, а ці мужні чоловіки відпочивають перед виснажливим боєм. Лунає сигнал тривоги, і стає неспокійно в козацькому таборі: ворог наступає. Поле Берестецьке під Пляшевою оживає, рухається людським потоком, відображаючи фрагменти битви козаків Богдана Хмельницького з ворогом.

Такими уявляють ті події наші сучасники —організатори торішнього театралізованого дійства «Я прийду до тебе, Берестечко» з нагоди 350-річчя битви біля села Пляшева. Люди з цікавістю споглядали за ним, наперед знаючи, що ніхто тут не загине. Події 1651 року були набагато драматичніші, трагічніші.

...Перед битвою польські війська зайняли вигідну позицію — біля самого Берестечка на правому березі Стиру, далі протікала Пляшівка, праворуч тягнулися густі Щуровецькі ліси. Тил був прикритий табором і річкою Стир, тобто у польського війська залишався оголеним лише фронт, а фланги і тил добре захищені. Водночас ця позиція мала і свої мінуси: у разі перемоги козаків відступ війська через річку та болото став би неможливим.

Українське військо зайняло менш вигідну позицію в низині: тил його прикривала річка Пляшівка з багнистими берегами, що перешкоджало діям і козацької, і татарської кінноти. Діяти успішно мала шанси лише піхота. Українське військо і татари могли вести наступ лише фронтально, на що й розраховував Ян Казимір. Ліс та річка перешкоджали козакам застосовувати їх улюблений прийом — обхідний маневр. Тож Богдан Хмельницький прагнув маневрами відтягнути польське військо з-під Берестечка, але це йому не вдалося.

Перші бойові сутички розпочалися зранку 18 червня атаками татар на польські позиції. Сутички тривали і наступного дня. А перед генеральною битвою 20 червня Хмельницький не спав усю ніч, перевіряв табір, артилерію, разом із старшиною помолився в Михайлівській церкві с. Острова, а Ян Казимір — у костелі св. Андрія в Берестечку.

На світанку король вишикував своє військо «шахівницею», перемішавши на полі піхоту, кінноту та артилерію, щоб у бою один рід військ міг підтримати інший. На жаль, про склад і розташування українського війська знаємо набагато менше. Але достеменно відомо, що хоча українське військо й було гірше озброєне, але його моральний дух був набагато вищий, бо знали, що борються за волю, за Україну.

Ніхто не наважувався першим розпочати битву: король не хотів втрачати своєї вигідної позиції та сили потужної артилерії, козаки брали вороже військо на витримку —немилосердне сонце плавило бляхи обладунків шляхтичів. І лише опівдні заворушилося ліве крило поляків, на що відреагували козаки, потім — татари. Нарешті обидві армії зійшлися на полі, вдарилися одна об одну. Дим та пил сховали тих, що билися. Чути було лише людські крики, брязкіт зброї, свист куль, іржання коней... Польське військо не витримало, почало відступати. Король надіслав допомогу, але даремно. Козаки і татари відрізали польські хоругви та розтрощили їх, захопивши при цьому 27 бойових прапорів.

О восьмій годині вечора козацький табір почав спускатися з висоти. Настав кульмінаційний момент бою. Польським військам не залишалося нічого іншого, як вдарити по татарах, бо ті не могли сповна розвернути бойові порядки на лівому фланзі — заважали Щуровецькі ліси. Татари змушені були йти на центр польських військ, де вела влучний вогонь артилерія. А оскільки це був ще й день «байраму» — великого мусульманського свята, то вони наступали мляво. А після великих втрат взагалі почали відступати з поля битви. Хмельницький, побачивши, що татари оголили лівий фланг, кинувся вслід за ними, щоб їх зупинити. Але хан узяв у полон гетьмана. Йому не вперше було зраджувати Б. Хмельницького...

Після зради татар козацький табір зупинився, потім почав повільно відстрілюватися, відступати до річки Пляшівки, де став між двома озерцями в багнистій, покритій лозами околиці. Козаки негайно взялися за зміцнення його земляними валами та ровами, тож уранці поляки побачили перед собою неприступну фортецю. Почалася тривала облога табору.

28 червня козаки на своїй раді обрали наказним гетьманом Івана Богуна, який не раз рятував становище у таборі своєю надзвичайною енергією, підтримував порядок. Але становище з кожним днем ставало критичнішим — польські важкі гармати завдавали дедалі відчутнішої шкоди укріпленням, до того ж готувався генеральний штурм козацького табору. Тож Іван Богун вирішив відступати: козаки перекинули через болото мости з кінської збруї, кожухів, возів, гармат тощо і пішли через ці переправи...

Остання сутичка відбулася уже між козаками, які прикривали відхід, та жовнірами.

«В одному місці серед болота скупчилося 300 козаків і хоробро оборонялися проти великого числа атакуючих, які натискали на них звідусіль, — писав очевидець подій, французький офіцер П. Шевальє. — Щоб довести своє зневажливе ставлення до життя, яке поляки обіцяли їм дарувати... вони витягували із своїх кишень та черсів усі свої гроші і кидали їх у воду. Нарешті повністю стомлені, вони майже всі загинули один за одним, але довелося з кожним з них вести бій. Залишився один, який боровся протягом трьох годин проти всього польського війська...»

Круг містечка Берестечка

Щоб ця історична битва не стерлася між глибами віків, під Пляшевою, біля Берестецького поля, було створено державний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви». До слова, нинішня річниця Берестецької битви збіглася у часі із 35-річчям з дня відкриття експозиції «Козацькі могили».

— Ця широкопланова експозиція відтворює побут, озброєння й оснащення козацько-селянської армії, — розповідає науковий працівник заповідника М. Чирська. — Є тут унікальні речі, знайдені під час розкопок на місцях Берестецької битви: зокрема, зброя козаків і повстанців — мушкети, шаблі, коси, списи, порохівниці з порохом, особисті речі — чоботи, люльки, ложки, гаманці з монетами й кулями, музичні інструменти, гральні кості, а також зразки селянського взуття — шкіряні «ходаки». Групу військових речей складають наконечники прапорів і бунчука, залишки канцелярії війська запорозького, мідні казани для приготування їжі... Антрополог Г. Лебединська за черепами загиблих відтворила скульптурні портрети двох козаків. Загалом у музеї зберігається майже 5 тисяч експонатів.

Треба віддати належне нашим прадідам: вони, як могли, берегли пам'ять про битву під Берестечком. Так, у 1910—1914 роках на острові Журавлиха за оригінальним проектом В. Максимова побудовано храм-пам'ятник — Георгіївську церкву. Вона — триярусна. Нижню її частину на рівні саркофага в підземеллі займає церква Параскеви. На рівні грунту другий ярус — церква святого Георгія. На третьому ярусі — вівтар церкви Бориса і Гліба. У підземеллях храму зберігаються останки загиблих під Берестечком козаків і повстанців.

Сюди у 1912 році з сусіднього села Острова перевезено Михайлівську церкву — один з найкращих зразків української дерев'яної архітектури середини XVII століття, в якій, за народними переказами, побував Б. Хмельницький. Обидва храми з'єднано підземним ходом.

Свій внесок у збереження святині зробили і наші сучасники. Напередодні 350-річчя битви під Берестечком помолодів, оновився історико-меморіальний заповідник.

— На будівельні, відновні та реставраційні роботи у заповіднику використано 1 мільйон 150 тисяч гривень, — розповідає перший заступник голови Рівненської облдержадміністрації Василь Берташ. — До того ж багато зроблено для зручностей любителів історичного туризму.

До речі, на Рівненщині давно мусується ідея розробити маршрут для історичного туризму, створити належні умови для його розвитку. Адже в області багато цікавих для любителів минувшини місць: це і згаданий державний історико-меморіальний комплекс «Поле Берестецької битви», древні Дубно, Острог, Корець... Але поки що кульгає сфера побутових умов, яких потребують туристи.

Приємно, що сюди, під Пляшеву, не заростає доріжка: люди йдуть до святині і в річниці Берестецької битви, і просто так, щоб побути наодинці з минувшиною, щоб спочивала душа і працювала думка. А замислитися є над чим: хоча Україна й здобула незалежність, за що боролися і вмирали козаки, але ще відчутне роз'єднання політичних сил, тож навіть заходи зі вшанування пам'яті полеглих у Берестецькій битві проводять порізну. А історія наша для всіх одна...

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

На знімках: у державному історико-меморіальному заповіднику «Поле Берестецької битви» — пам'ятник загиблим козакам та повстанцям, Георгіївська церква. Під час відзначення 350-річчя битви під Берестечком. Фрагменти з театралізованого дійства.

Фото з особистого архіву Василя БЕРТАША.

Юрій ЯРМИЛКО: «Українці мають знати, що ми тут є!»

У Франкфурті-на-Майні відкрилося Генеральне консульство України. Власне, воно переїхало сюди із Бонна. І хоча в кабінетах ще стоять нерозпаковані коробки з документами, відвідувачів з першого ж дня роботи приймають згідно з годинами прийому, а в екстрених випадках люди приходять, коли припекло.

Знайти Генеральне консульство України легко — за кілька десятків метрів від завжди велелюдної центральної пішохідної вулиці знаходиться Брьоннерштрассе, 15, де воно розташувалося в кількох офісних приміщеннях. Генеральний консул України Юрій ЯРМИЛКО дати інтерв'ю погодився залюбки: «Українці мають знати, що ми тут є!».

— Юрію Анатолійовичу, що змінилося у зв'язку з переїздом із Бонна?

— Хотів би уточнити, що там ми працювали як відділення Посольства України в Німеччині. У цьому статусі в Бонні воно й залишилося. У Франкфурті-на-Майні відкрилося Генеральне консульство, де крім мене працюють іще три дипломати і кілька технічних співробітників. До нашого консульського округу, як і раніше, належать чотири землі: Гессен, Саар, Північний Рейн-Вестфалія та Рейнланд-Пфальц.

Після переїзду столиці Німеччини з Бонна до Берліна для України стало доцільнішим мати Генеральне консульство у Франкфурті-на-Майні, найбільшому фінансово-банківському, індустріальному, політичному та культурному центрі. Це ще й європейське транспортне перехрестя — якщо не всі, то багато шляхів ведуть сюди. Та й економічні зв'язки України і Німеччини поширюються, поглиблюється співробітництво у найрізноманітніших галузях. Тому ми вирішуватимемо також і дещо нові для нас завдання, пов'язані з економізацією зовнішньої політики.

— І все-таки, головне завдання Генерального консульства — це...

— ...Надання консульських послуг. Це пріоритетне завдання. Ми ставило на постійний і тимчасовий консульський облік, розв'язуємо проблеми, що постають перед тими, хто приїхав сюди на постійне місце проживання. Це і питання виходу з громадянства, надання нотаріальних послуг, видача паспортів. Ми також виконуємо функції закладу з реєстрації актів громадянського стану. Одне слово, роботи вдосталь. Адже на території консульського округу зареєстровано 27 тисяч українців. Ми видаємо візи також німецьким громадянам, які мають бажання відвідати Україну. Приємно, що їх кількість збільшується. Торік видано більш як 25 тисяч віз. Наші консули приймають до 150 відвідувачів щодня.

Ну і, звичайно, не менш важливе завдання — належний захист прав та інтересів громадян України тут, у Німеччині. Всі вони можуть бути впевнені, що ми не покинемо їх сам на сам з проблемами, які постають.

— Ви так захоплено про це кажете...

— Так, адже люди потрапляють у складні ситуації чи то з власної вини, чи то через збіг обставин. Є й ті, кого затримала поліція, і ті, хто відбуває покарання у німецьких закладах. Хтось загубив, а в когось украли паспорт. Громадяни України іноді потрапляють у дорожньо-транспортні пригоди, іноді зі смертельними наслідками. Бувають різні, навіть геть непередбачувані та неймовірні випадки.

Куди піти людині? Звичайно, до нас, у Генеральне консульство. Але для того щоб наша допомога була не спізнілою, а ефективнішою, ми радимо всім, хто приїжджає до Німеччини — на тривалий термін чи на короткочасне перебування, навчання, лікування чи з якихось інших причин — стати у нас на консульський облік. Не варто сприймати це як якесь бюрократичне відлуння радянських часів. Як там: береженого Бог береже? Принаймні, якщо з людиною тут щось трапиться, то чи вона, чи інші люди знатимуть, куди слід звертатися.

— Які найтиповіші проблеми вам доводиться розв'язувати?

— Найтиповіші — порушення правил проживання. Вони, на жаль, постійні та численні. І виникають у тих, хто у пошуках кращої долі приїхав до Німеччини без належних документів. Багато хто, отримавши короткотермінову візу, намагається залишитися після її закінчення тут і знайти роботу. Українців, які нелегально працюють за невисоку плату, в Німеччині дуже багато. Саме вони найчастіше й потрапляють у найнепередбачуваніші, але легко прогнозовані ситуації. Я знаю, що це не так їхня провина, як біда.

Однак закони є закони, і країна перебування дуже сувора до тих, хто тут живе нелегально. Але чимало наших громадян, навіть потрапивши до слідчого ізолятора чи за грати, не вірять, що їх можуть звідси депортувати. Вони не називають справжнє прізвище, адресу постійного місця проживання, сподіваючись, що їх відпустять і вони матимуть змогу працювати тут і надалі. Це не так. Отримати дозвіл на роботу в Німеччині надзвичайно складно, майже неможливо. Поліція у таких випадках звертається до Генерального консульства по посвідчення на повернення для того, щоб відправити затриманого на батьківщину. Ми ще раз перевіряємо зазначені в них дані, нерідко вигадані. Ця робота потребує багато часу.

Поліцайпрезидіум Франкфурта-на-Майні також намагався розібратися з цим. Адже нелегали — це ще й потенційні учасники кримінальних ситуацій. Але я впевнений, тільки-но в Україні поліпшиться економічний стан, то й потреби заробляти на життя таким складним і небезпечним шляхом не буде. Я не бачу причин для політичної імміграції з України.

— Юрію Анатолійовичу, ну а якщо з громадянином України таки стався той непередбачуваний випадок, коли він, через різні причини, опинився у чужій країні без грошей, без документів, і допомогти йому нема кому? Ще недавно через фінансові труднощі це було проблемою, яку майже не в змозі були розв'язати наші дипломатичні представництва за кордоном.

— Так, це було: люди проходили до нас і казали, що коли ми їм не допоможемо, то іншого виходу, як залишитися жити на сходах консульства, у них немає. А нам фінанси не давали змоги їм допомогти. Точніше, кожну копійку треба було погоджувати з центром. Нині генконсульство щодо фінансів — самостійніший заклад. Тому за непередбачуваних обставин, попри те, що є поліція, радимо звертатися також і до консульства. Ми нікого не покинемо напризволяще.

— Навіть якщо гроші хтось прогуляв, наприклад, у барах?

— Ні, звичайно. Розумієте, отримання німецької національної візи чи шенгенської — процес доволі складний. За такими візами людина (яка обов'язково має медичну страховку та сплачений зворотний проїзд) до когось їде і хтось за неї відповідає — приватна чи юридична особа. Зрозуміло, що ця категорія громадян до нас і не звертатиметься. Але трапляються випадки трагічні чи такі, коли людина сама з ними не впорається. Але навіть якщо хтось із власної дурості вскочив у халепу, то не залишати ж його на вулиці...

— Ну а приємніші моменти у вашій роботі бувають?

— Безумовно. Хоча нашим співробітникам і доводиться це робити у вільний від роботи час, якого не так вже й багато, але всі ми стали маленьким острівцем української культури в Німеччині. У нас хороші зв'язки з українцями, які мешкають тут постійно. Ми влаштовуємо і невеличкі концерти, і виставки, і різні свята. Не сумніваюся, що і у Франкфурті-на-Майні ця традиція не припиниться. Вже є конкретні плани. Наприклад, найближчим часом з Івано-Франковська приїздить народний хор на фестиваль самодіяльних колективів, трохи пізніше — хор з Ужгорода. Тут у нас приміщення хоч і невелике, але ми плануємо влаштовувати невеликі вернісажи, а також різні зустрічі. Хоча й постають фінансові проблеми, але коли самі, коли за допомогою спонсорів чи української громади ми їх розв'язуємо.

Найвдячніша робота — то гуманітарні акції. Особливо, якщо вони стосуються лікування дітей чи допомоги сиротам, дітям з неблагополучних сімей. Ми намагаємося максимально сприяти організаторам.

— А крім роботи генеральний консул чим займається?

— Із задоволенням проводжу час у родинному колі. Ми з дружиною полюбляємо гуляти пішки. Нині це допомагає швидше ознайомитися з Франкфуртом. Як футбольний уболівальник, із задоволенням дивлюся захоплюючі матчі Бундесліги. І, звичайно ж, за нагоди зустрічаюся з українськими спортсменами, які живуть нині в Німеччині.

Інтерв'ю взяла Валентина ПИСАНСЬКА.

Довідка «Голосу України». Ярмилко Юрій Анатолійович. 43 роки, кадровий дипломат. Народився на Черкащині, закінчив факультет міжнародних відносин і міжнародного права Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Служив у Збройних Силах, працював у Міністерстві вищої та середньої спеціальної освіти України, Міністерстві закордонних справ — на різних посадах у відділі інформації, прес-службі, департаменті консульської служби. Був на консульській роботі в Посольстві України в Австрії. Одружений, має дочку.

Плинь, плинь,
За миленьким

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

Практичні англійці шукають не цвіт, а насіння

Свято Купали в часи язичництва було одним із найвизначніших. Славили в цей день бога літнього сонця — Купалу. А що могло бути значнішим для людей того часу, ніж тепло, яке давало врожай, а значить — життя? Тому це свято залишило слід у культурі не лише України, а й далеко за її межами.

Видатний український етнограф Олекса Воропай знайшов схожі звичаї святкування Івана Купали в інших європейських народів. Він стверджує, що в Сербії напередодні Іванового дня пастухи запалювали смолоскипи і обходили з ними загороди овець та корівники, а потім складали ті смолоскипи десь на найближчому горбі й залишали їх догоряти в одній спільній купі.

А ось болгарська легенда розповідає про те, як у день Івана Купала сонце танцює, крутиться і розмахує шаблями. В Англії люди ввечері на святого Івана (точніше, Джона) колись йшли у ліс, ламали зелене гілля і прикрашали ним домівки. Практичні англійці не шукали цвіту папороті, в цю ніч вони полювали за її насінням, бо були переконані, що воно зробить їх невидимками. Солом'яне опудало в давнину робили парубки Баварії та Тюрінгії. А чехи цього дня, за свідченням Олекси Воропая, запалювали змочені в дьогті мітли й бігали по полях.

Однак у посольстві Чеської Республіки в Україні про біганину з запаленими мітлами не чули. Співробітники згадали, що у них є схоже свято, яке пов'язують з початком весни та святкують у кінці квітня. Цього дня у селах спалюють ляльок, які символізують відьом. Жінкам у цій істинно демократичній державі розсилають поштою жартівливі запрошення прийти на засідання відьом (там чомусь вважається, що відьмами можуть бути лише жінки!). Це «полювання на відьом» присвячують дню кохання.

У посольстві Білорусі нас запевнили, що на батьківщині поета Янки Купали у селі В'язинка це свято проводять традиційно. Уночі молодь і досі збирається на гуляння, розпалює вогнища, пускає по річці вінки.

Та якщо на Заході святкування цього дня вже давно у минулому, то в Україні Купайло матиме неабияку популярність.

Тетяна ПАСОВА.

Змагання за виживання

Нещодавно в Таллінні проходила європейська конференція «Змагання України за свою незалежність — вчора і сьогодні», організована Світовою федерацією українських жіночих організацій (СФУЖО). На форум були запрошені голова Української всесвітньої координаційної ради (УВКР) Михайло Горинь та голова Національної ради жіночих організацій Ірина Голубєва.

Делегати з багатьох країн світу вшанували пам'ять жінок-патріоток, які брали участь у визвольних змаганнях ОУН-УПА і обговорили широкий спектр сучасних проблеми — від торгівлі «живим товаром» до становища української мови в Україні та за її межами. Голова СФУЖО Оксана Соколик наголосила, що основними завданнями організації, яка нині об'єднує 23 жіночі спілки з 15 країн світу, є всебічна допомога незалежній Україні, турбота про збереження національної ідентичності діаспори, сприяння зміцненню української християнської родини.

Світлана ОСТАПА, прес-секретар УВКР.

На знімку: учасники конференції в гостях у громади українців Естонії (у центрі — Оксана Соколик).

Фото автора.

Золота пропасниця

Кажуть, колись скарби відкривалися втаємниченим і обраним раз на рік, у ніч на Івана Купала. У Криму їх грабують безперервно. У безпрецедентних масштабах.

Кайлом по історії

Інформація в ЗМІ про скарб з 4286 срібних і золотих стародавніх монет кримського, венеціанського і єгипетського карбування, знайдених під мурами древньої столиці караїмів Чуфут-Кале і оцінений в 100 тисяч доларів, спричинила нову хвилю кримінального гробокопання на території предковічного караїмського кладовища. Тут зруйновано майже всі унікальні двотисячолітні кам'яні надгробки. Священне місце нечисленного народу, де під дубами-оберегами поховано його найзнатніших предків, паплюжиться сучасними варварами майже щодня і щоночі. Неосвічені шукачі скарбів навіть не здогадуються про загальновідоме: за іудейсько-караїмською традицією в могилах нічого, крім праху, не зберігається. Не зупиняють їх і кілька останніх трагічних випадків, коли гробокопачі були заживо захоронені обвалами грунту у виритих ними свіжих шурфах.

Недаремно наші пращури вважали, що всі скарби «опечатані» закляттями, їх стережуть мерці, а пошук обов'язково принесе скарбошукачам смерть, хвороби і нещастя. Та жага неправедного, легкого збагачення засліплює очі й затьмарює розум. «Наводять» грабіжників курганів і некрополів на істинно безцінні скарби найчастіше справжні знавці археологічних коштовностей Криму. Нинішній ажіотаж «чорних» археологів, хворих на золоту лихоманку, наносить непоправні втрати Бахчисарайському історико-культурному заповіднику, адже зруйновані пам'ятники аналогів у світі не мають.

На жаль, не йому одному. В особливо уподобаному скарбошукачами місці—могильнику середньовічного городища Бакла, де з кінця IV по XIII століття проживали алано-готи, у цьому-таки Бахчисарайському районі, гробокопачів постійно ловлять цілими групами. Всього тут розграбовано майже 150 захоронень. Уявити кримінальний прибуток від наритого неважко: вартість цінностей, вилучених у «чорних» археологів лише з трьох останніх пограбованих склепів, становить понад 100 тисяч доларів. «Щасливчики», як називають мисливців за археологічними цінностями, знищили більш як 200 склепів і могил пізньоантичного могильника I—III століть н. е. біля села Левадки, вщент розрили три з п'яти гектарів Усть-Альмінського пізньоантичного скіфського некрополя біля села Піщане. Крім відкритих склепів чотириметрової глибини, тут безліч дво-, триметрових шурфів над багатьма з десятків тисяч (!) поховань, серед яких траплялися казково багаті. За останні роки правоохоронці передали Бахчисарайському державному історико-культурному заповіднику понад 200 експонатів, вилучених з курганів злочинцями.

Ями і траншеї залишили злодії й на місці могильників знаті під селами Красна Зоря і Суворове. Хоч як прикро, але не лише тут. Шукачів древнього золота не лякають ні Бог, ні закон, ні смерть, ні неслава.

Рятуйте, грабують!

Небагато куточків землі можуть позмагатися з Кримом за багатством, кількістю і розмаїттям археологічних раритетів. Вони представляють всі епохи від періоду раннього заселення Європи первісною людиною до пізнього середньовіччя. Та на нашу біду, на півострові, де налічується понад 10 тисяч поставлених на державний облік визначних пам'яток історико-культурного спадку, та ще дві тисячі на території Севастопольської міськради, вже не знайти місця, де б не орудували сучасні вандали.

Давно побито «рекорд» 1998 року, коли було пограбовано більш як 400 склепів. Нині за рік нищать майже тисячу поховальних комплексів. Безслідно зникають десятки тисяч дорогоцінних унікальних археологічних знахідок. Базари, де торгують археологічними раритетами, можна знайти в усіх куточках півострова, мережа антикварних магазинів обплутана непевними торгашами. Це при тому, що за законом вся діяльність, пов'язана з археологічними пам'ятками, повинна мати ліцензії, сувору експертизу їх відбору для реалізації і жорсткий державний контроль. Адже, за законом, антикварними є всі речі, які мають історичну, культурну і меморіальну цінність. Навіть якщо це сімейна ікона, яка передається в спадок з покоління в покоління.

Повсюди у світі торгівля археологічними коштовностями регламентована. Прибуток від неї має отримувати держава, бо такі предмети — надбання народу. А одержані кошти можна буде вкласти в охорону і використання пам'яток, їх реставрацію, консервацію, музеїфікацію, розробку до них туристичних маршрутів. До того ж речі, розкопані археологами, зберігаються в музеях і стають національним багатством, своєрідним валютним запасом.

Замість цього маємо потужний «тіньовий» ринок, кримінальні шляхи переправки рідкісних знахідок. Механізм пошуку і збуту археологічних цінностей налагоджено досконало.

Скупщики мають цілі загони «рабів», які після докладних інструкцій розривають вказані місця. Це їх, а не «босів» час від часу затримують правоохоронці на місцях злочину. Частка копачів з кримінальних знахідок мінімальна: у ліпшому випадку кілька амфор чи дрібничок з поховання, які на сумнозвісній Севастопольській «гірці» продають по 10—15 доларів за штуку. Є «спеціалісти», що «обробляють» лише ті пам'ятки, де можна знайти справжні шедеври. Кажуть, що майже всі групи кримських грабіжників старовини — з Севастополя. Хоча «свої» угруповання мають всі без винятку райони півострова.

Зростає кількість підпільних мільйонерів, в яких зберігаються справді унікальні старожитності, серед яких вже звичними стали шоломи часів Олександра Македонського, арсенали стародавньої зброї, теракотові маски, скіфські прикраси, колекції древніх коштовностей, унікальних монет і древнього посуду.

Тут земля подовбана, як бомбами...

Риють і знаходять скарби для підпільного продажу здебільшого на печерних стоянках первісних людей Вовчий грот, Чокурча, Старосілля, в античних городищах, на руїнах численних культових споруд і некрополів, слов'янських, татарських, візантійських і генуезьких фортець і палаців, у середньовічних печерних містах і монастирях, на місцях битв, у підземеллях, на морському дні.

Випадки пограбування фіксують на територіях Алуштинської, Керченської, Євпаторійської, Ялтинської міськрад, у Білогірському, Кіровському, Сакському, Сімферопольському, Чорноморському, Бахчисарайському і Ленінському районах, де сліди матеріальної культури численних етносів нищать масово. Під загрозою зникнення — безцінні реліквії всіх часових пластів історико-культурного спадку півострова, який називають унікальним музеєм просто неба, що зібрав у своїй велетенській колекції шедеври не лише вітчизняної, а й світової культури. Але цьому багатству бракує постійної турботи, уваги і охорони.

Сучасні «чорні» археологи влади не бояться: часто-густо екіпіровані арсеналом зброї, міношукачами, іншим суперобладнанням, якому заздрять навіть фахівці, копають серед білого дня. Тому справжні археологи змушені (часто на позиченому бензині) терміново виїжджати в такі місця, щоб хоч якось зачистити розграбовані могили і склепи, зібрати залишки вилученого, зафіксувати архітектурні конструкції для подальшого вивчення.

Затримують добре організовані кримінальні групи нечасто. Садять за грати ще рідше: адвокати, користуючись поблажливістю чинного законодавства, неінвентаризованістю пам'яток легко «розвалюють» кримінальні справи.

Адреси святотатств — увесь півострів

На в'їзді до Криму зрито всю довжину ровів і валів Перекопського валу. Мародери безборонно і невтомно шукають тут скарби фортеці Ор-Капу. Окрім археологічного антикваріату, розкопують воїнські поховання різних епох, прибутковим бізнесом зробили продаж давньої зброї та військової атрибутики, червоноармійських і вермахтівських нагород.

Лжеархеологи методично і нещадно грабують землю керченського півострова, особливо колишні античні міста Тірітакі, Мірмекій, Кімерік, Кітей, Ілурат, Порфмій, Німфей, столицю культурного, економічного і політичного центру IV ст. до н. е. Боспора Кімерійського — Пантикапей.

Вражає розмах святотатства на іншому величному пам'ятнику — Мангупі (тісно пов'язаному з Київською Руссю князівстві Феодоро), де поселення існувало вже в V і VI століттях. Земля, де владарювало місто Дорос, тепер тут у глибоких ямах. Археологічні розкопки на залишках храмів, башт і стін, закладених ще таврами, а пізніше візантійським імператором Юстиніаном, які ведуть тут уже більш як століття, постійно радують скарбами здебільшого підпільних шукачів. Знахідки бувають найцінніші і з точки зору звичайних відвідувачів, і вчених. Особливо рясні вони на монети, хрести, бойові сокири, мечі, прикраси з срібла і золота. Випередити гробокопачів на кілька значних скарбів вдалося і учасникам тридцятирічних наукових розкопок під керівництвом визначного фахівця історії древнього світу півострова Олександра Герцена. Знайдений ним один з найзначніших скарбів Мангупу з 22 золотих предметів став однією з важливих частин «золотої скрині» Кримського краєзнавчого музею. Отримав археолог за цю знахідку аж... 150 гривень премії, та й то як виняток.

Прибутки кримінальних гробокопачів нині досягли максимуму, бо ніколи ще не були такими масовими і цілеспрямованими, переконаний вчений. За його підрахунками, вже найближчим часом може бути пограбовано і відправлено за кордон майже дві третини культурних цінностей, які ще містить кримська земля.

Спеціалісти-археологи здають у фонди музеїв та історико-культурних заповідників тільки за один сезон не менш як тисячу золотих і срібних предметів, вартість яких за європейськими стандартами перевищує один мільйон (!) доларів, а цінність вимірюється не так кілограмами дорогоцінних металів, як важливістю для науки про людство.

«Нічні шурфи» вже спотворили й недавно відкрите античне місто-державу Керкінітіда, давнього попередника Євпаторії.

Колосальних втрат завдано пам'ятці світового рівня — святилищу Гурзуфського сідла, що зберігає протягом двох тисячоліть найрідкісніші коштовні речі з усіх держав античного світу. Тут знайдено ще й два християнські храми кінця VII—X і X—XIII століть. Унікальні експонати повинні скласти експозицію музею Гурзуфського сідла, який може стати ключем до таємниць скіфо-таврів. Та поки що частка коштовностей, прозваних «Золотим черевом Тавриди», зберігається в місцевому історико-літературному музеї.

На Тарханкуті біля нинішнього Чорноморського —колишнього Калоса Лімена (Прекрасної гавані) працівники СБУ нещодавно зупинили вирубку заповідного лісу, який розчищали нібито під майбутній приватний пансіонат. До того ж мародери ще й визначали імпортними міношукачами місця захоронення стародавніх виробів з дорогоцінних металів.

Болем археологічного Криму впродовж багатьох років залишається інший багатостраждальний пам'ятник світового значення — городище Неаполя Скіфського, яке виникло в IV столітті до нашої ери. Його плити і стели з дорогоцінними рельєфами лягли в фундаменти нового центру Тавриди — Сімферополя. Розтягують пам'ятник по камінчику вже два століття. Серед залишків цитаделі час від часу знаходять й безцінні коштовності. Розкопки археологів стають світовими сенсаціями. Лише одна з них із захоронення царя Скілура подарувала вченим 1327 золотих прикрас, арсенал старовинної зброї, царський саркофаг з кипарисового дерева... Всі коштовності датовано від третього століття до нашої ери по третє нашої. За офіційними даними, 90 відсотків цієї території археологами ще не досліджено.

Золото скіфів, здобуте експедиціями, прикрашає експозиції Ермітажу та багатьох інших найвідоміших музеїв світу, історичними цінностями, відритими нинішніми цвинтарокопачами, повняться антикварні магазини і підпільні ринки історичних коштовностей Англії, Австрії, Данії, Німеччини, США, Ізраїлю, Польщі, Росії... Потрапляють викрадені в Криму коштовності навіть на солідні аукціони, організатори яких дбають про свою бездоганну репутацію.

Досі шукають пограбовані мародерами шедеври алано-готського Лименського ранньохристиянського склепового могильника VI—X століть н. е., знайденого під Сімеїзькою обсерваторією. Під час спорудження фундаменту господарського дворища санаторію вчених бульдозер вирив безліч бронзових, срібних і золотих прикрас, оздоблених дорогоцінним камінням. За підрахунками археологів, казково пишний могильник дав понад чотири тисячі предметів. Лише оздоблені рубінами і сердоліками срібні пряжки бойових поясів древніх воїнів рахували десятками. Кожна готська бойова пряжка коштує нині понад 20 тисяч доларів, орлиноголова — 25 тис., бронзова бляха з зображенням воїна — більш як 75 тис. доларів. Найцікавіше в цій історії масового пограбування безцінних скарбів те, що на розриті склепи з коштовностями цілого «міста мертвих» ... «забули» поставити охорону.

Звісно, на таку «дармівщину» негайно злетілося все кримінальне Південнобережжя. Лише у робітників лісництва Ю. Сівкова і С. Гурименка правоохоронцям вдалося вилучити майже 190 художніх предметів, визнаних історичними реліквіями...

Служба безпеки України нині розслідує справу про погром у відомому на весь світ скіфському некрополі «Долина царів», на плато Ак-Кайя, за півтора десятка кілометрів від райцентру Білогірськ, де в сиву давнину ховали знатних вождів з усього півдня України. Кримінальні шукачі скарбів розрили велетенський скіфський курган до підніжжя.

Вкрай знахабніли псевдоархеологи і в Севастополі, де свого часу бульдозером було розрито французьке кладовище, знесено мавзолей, 17 склепів-саркофагів. Нині це здичавілий вигін.

Сьогодні майже відкритим стало мародерство й на Мекензієвих горах, рясно политих кров'ю у бойові дні оборони і визволення Севастополя.

Рік у рік вандали здійснюють замахи на безцінний спадок національного заповідника «Херсонес Таврійський», який належить до списку ста найвеличніших пам'ятників культури світового значення. Через хронічний брак бюджетних коштів тут були вимушені зняти міліцейський пост. А сторожа з палицями не здатна захистити значну територію заповідника від постійних наскоків сучасних варварів.

Не даймо нас грабувати!

Щороку збільшується кількість випадків затримання на кримських митницях росіян, які намагаються вивезти за кордон знайдені на півострові археологічні цінності та їх фрагменти, ще більше скарбів вдається тихо переправити за межі нашої держави. Це при тому, що в Законі України «Про охорону і використання пам'яток історії і культури» чітко записано, що заборонено вивозити навіть землю археологічних відвалів.

Останній випадок, коли 28 червня, в День Конституції, співробітники СБУ повернули Національному заповіднику «Херсонес Таврійський» майже 150 високохудожніх виробів, датованих IV і V століттями до нашої ери, унікальні речі античного періоду, які зловмисники з Росії намагалися контрабандним шляхом вивезти за межі України, — виняток з правила. У Москву, а звідти в країни далекого зарубіжжя цього разу не дійшли античні амфори і посуд з червоної глини, чорнолакові лекіфи, бронзові жіночі прикраси, інші безцінні витвори майстрів древності. Справу вдалося довести до суду. Крадії мали намір продати ці коштовності за 50 тисяч доларів, хоча, як свідчать фахівці, на аукціонах ці речі коштують сотні тисяч і мільйони.

Директор Національного заповідника «Херсонес Таврійський» Леонід Марченко під час повернення безцінних раритетів вів мову не про радість з приводу нечастої удачі для нашої науки й історії, а про нагальну потребу застосувати термінові й жорсткі заходи, щоб хоча б стримати справжню лавину пограбувань могильників та всіх інших місць археологічних розкопок. На його думку, чинні закони надто поблажливі до знахабнілих мародерів. Дуже м'який Закон «Про культурну спадщину», бо притягти не лише до адміністративної, але й кримінальної відповідальності за ним практично неможливо.

Нині Верховна Рада України готує спеціальний «археологічний» закон, в якому має бути враховано побажання спеціалістів, котрі закликають зробити його достатньо суворим до губителів нашої історії. Тільки тоді ми зможемо зупинити масове викрадення раритетів вітчизняної спадщини.

Хто припинить цю наругу над нашим краєм? Схоже, у вищих владних структурах досі не розуміли, яких цінностей нас позбавляють. Нарешті громадськість почала відчувати і їх занепокоєння про збереження безцінних реліквій, що опинилися під загрозою знищення. Уряд автономії і Реском охорони і використання пам'яток історії та культури ухвалили рішення про створення при ГУ СБУ в Криму спеціального управління боротьби з грабіжниками пам'ятників археології, відновлення штату регіональних інспекторів з охорони об'єктів культурної спадщини, збільшення фінансування археологічних досліджень, розроблено Положення про благодійний фонд збереження нашого спадку.

Здається, не повинна залишитися на папері й комплексна республіканська програма на 2002—2007 роки, яка передбачає реставрацію, інвентаризацію і паспортизацію пам'яток. Про зростання зацікавленості у збереженні історико-культурного спадку свідчить нещодавно ухвалена Кабінетом Міністрів України постанова про створення Державної служби охорони культурної спадщини, яка має привести охорону культурного спадку до світових стандартів. Та поки що нахабний, відкритий і безкарний, поставлений на потік грабунок нашої історичної пам'яті триває. Допоки ж у нас так брутально викрадатимуть безцінні скарби, які свідчать про нашу причетність до першовитоків цивілізації, яким може позаздрити будь-яка країна планети?

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

На знімках: культурні цінності, які ще містить кримська земля.

Фото автора.

ТЕОРЕМИ БУТТЯ

Скажена Лукіянова сила

Кострубатий зав'ялий пеньок то скрипів, то стогнав недобитим хижим звіром, витріщуючись зусібіч обрубаними при самій рипиці зубами коріння. Над пеньком хекав і харкав слиною старий Лукіян. Але не метушився, принизливо не сновигав довкола кострубаччя, не просив під милий бік. Пов'язані синіми жилами руки старого чіпко тримали молота, що проворною птахою злітав над головою високого Дем'яна, і щодуху «пікірував» на розбиту верхівку сталевого клину. Старий так гилив по тому клинцеві, що кудкудакали налякані Кудряшихині кури за п'ять хат звідси.

Ще не траплялося в селі такого пенька, який устояв би перед Лукіяном, бо не було, немає і, певне, ще довго не буде в довколишніх селах такого жилавого, здоровенного, як бедзвін, і непоступливого, як лінія Манергейма, чоловіка. Байдуже, що давній (легко сказати, а ще в колективізацію сельчан у колгоспи згонив). Дідуган чимось схожий на отой добрячий невитрухлявілий корінь — погнутий, поморщений і зав'ялий. Такого вже ні вітер, ні сльота не беруть і блискавка не вцілить.

Як йокне-вискне під Лукіяновою сокирою останній корч, сусіди не втримаються, аби «кіно без радюжки» не подивитися. Повкидавши до рудого товстого мішка дві замашні сокири, молот і кілька залізних клинів (зо три пуди ваги), старий легко, однією рукою, закидає усе те причандалля на плече і неквапом прямує до старої хати Тодори. Переступає навгинці вичовганий поріг, трохи навскіс просовуючи у тісні одвірки широкі плечі і так само, не розгинаючись, сідає на скрипучий ослін біля старого дебелого столу. Отут і «безплатне кіно»: завше мовчки наливає по вінця гранчак бурякової горілки, мовчки, не зронивши і слова, одним духом виливає до рота. І хоч би яка та горілка була — огненний первак чи щось слабше, неодмінно запиває ще одним гранчаком... сльозогінного хрону. Оце й уся його закуска. За молодості міг так само мовчки кілька разів повторити операцію і так само німо встати та й піти.

Тим і вигідний Лукіян — їсти не править, їдучим самосадом у хаті не пихтить, до опівночі теревенів не розпатякує, та й за хвіртку виводити п'яного не треба. Він і колгоспним об'їждчиком таким був. Як передибає кого з мішком краденого силосу чи з радюжкою соломи — люто гляне так, що не одна молодиця додому мокрою придибала б, якби під спідницею ще якусь одежину мала. Але не зачепить. Тільки чекай гостя, коли смеркне. Зайде німо, перехилить гранчака, занюхає махоркою — коли немає хрону — і в двері. «Будь здоров» од нього не дочекаєшся.

Тяжче було чоловікам, хто з колгоспним добром під руку попадався, — міг ребром долоні, як того пенька, навпіл розколоти. Або в гості до Лукіяна казав зайти. Це вже як він серйозно запив. Заводив «бранця» до своєї хати на відлюдді, садовив за стіл, ставив бутель самогону, насипав замість закуски купу махорки, а над дверима чіпляв заряджену рушницю. То означало: доки не вип'ємо, з хати ніхто не виходить. «Екзекуція» закінчувалася однією картиною: обблььований гість спав під столом, Лукіян, підперши важку голову ручищами, сумно балакав сам з собою. Про що — ніхто у селі досі не знає. Окрім хіба що Олекси з дивним прізвиськом «Два-на-два» (чи то за вузенькі, як дошка-сороківка, плечі чоловіка так прозвали, чи то за вміння ловко «в умі» будь-яку цифру помножити і поділити — хитренький був чоловік). Попався він Лукіянові у гості і після якогось гранчака ловко прикинувся ... мертвим. Чув, як Лукіян із собою балакав, доки той «покійника» за ноги з хати виволік. Ще довго по тому жив Олекса та так і забрав із собою у могилу таємницю Лукіянової сповіді.

Постарівши без утрати скаженої сили, Лукіян не до кожного в селі зголошувався пеньки колоти. До Тодори, бач, приспів скоренько. І не того, що вони якісь родичі; яка там рідня — на одному сонці онучі сушили. З бездітною і незаміжньою Тодорою вони в двадцятих-тридцятих роках у «червоній мітлі» верховодили. Активісти. Посилали комуністи дужого Лукіяна по сільських хатах «горшки трясти». Це вже після того, як усе до бубки збіжжя із села вимели. Навесні мертвого 33-го Лукіян наловчився не ходити з хати в хату. Вибігав удосвіта на пагорб, дивився, у кого з комина диміло, — і скоренько туди. Міг рукою, наче кочергою, вигорнути з гарячої печі все вариво просто на долівку. «Бачиш, жирують, а пролетаріат від голоду пухне», — підтакувала присутня при тому непосидюча комсомолка Тодора, почуваючись за Лукіяном, як за стіною. Сама Тодора страх яким нюхом славилась — вийде, було, по обіді в поле, понюхає необачно залишений дядьком-гречкосієм папірець — уже й знати, що їстівного чоловічок від совєтської власті вдома приховує.

Два кагати вимерлих від голоду сельчан на старому цвинтарі ніколи не муляли їм очі («Повмирали слабші — так тре було», — виправдувалися самі перед собою). Але й минутися безслідно їм ті кагати не могли, видно, через людські прокльони дужий Лукіян і знадна з лиця Тодора так і полишалися невінчаними і бездітними.

...Цього разу Лукіян, випивши по гранчакові бурячихи і хрону, з Тодорової хати не поспішив. Витягнув з кишені складену для самокруток газету, розгорнув, прищулився до дрібних літер (окулярів зроду не носив). «Дивись, — каже оторопілій бабі, — що про Килину зі Скоморошок пишуть. Ховали бабу-«червону мітлу». Якийсь начальник приструнює свого шофера — збав ход, людину ховають. А шофер одказує — хіба то похорон, як за труною ніхто не йде...».

Не відкладаючи газети, Лукіян навпомацки налапує на столі гранчака, плутаючи, випиває спершу хрін, за ним самогон. «Чуєш, шо нашкрабали в газеті, — не похорон, бо без людей. Гондого в голодовку наш Селифон тачкою з одним колесом два кагати мерців назвозив. Без попа і горкестра! То шо, понімайш, земля покійників не прийняла, чи шо. І Килину прийме...».

Навіть на відстані Тодора чула, як після прочитаного у вив'ялених Лукіянових нутрощах випиті горілка і хрін збовтуються в одну гримучу суміш, що ось-ось факне вогнем ненависті зі старечої горлянки. Наче в тумані замаячіла у напівтемних сінях його прикрита мішком з причандалами спина. І як ото з потойбіччя долетіли до неї сердиті, як сталінський наказ, слова: «...Помру-захолону, гляди, хоч ти прийди, мітла...».

Анатолій БЕНЬ.

«Клаас» це клас. Та чи для нас?

ПИТАННЯ РУБА

День поля, проведений в селищі Терезине Білоцерківського району німецькою фірмою «Клаас», вийшов яскравим заходом, схожим на свято. Однак у кулуарних розмовах з деякими учасниками зустрічі відчувалися несвяткові нотки. Хоча офіційно на фоні захоплених висловів на адресу чудових німецьких агрегатів ніхто не згадував уголос про сумну долю вітчизняної сільгосптехніки, захід у Терезині спонукав до міркувань більш глибоких, ніж переваги комбайнів «Лексіон», «Домінатор», «Ягуар».

Кому на такій техніці жнивувати, а кому — хоч помацати

Українське представництво «Клааса» разом з його дилером фірмою «Конкорд-ГЕЙ», влаштовуючи День поля, представляли бізнесменам аграрної галузі і керівникам господарств так звану «зелену лінію» — комплекс для заготівлі кормів. Одразу треба сказати: механізми ці легко агрегатуються з тракторами українського та білоруського виробництва. Дотримуючись своєї філософії комплексності, разом з технікою німці пропагували сучасні технології приготування сіна та сінажу. Добре підготовану (навіть з концертом) частину науково-теоретичного інформування у залі місцевого будинку культури аграрії Київщини сприймали з зацікавленістю, аж доки один з голів господарств не втримався і не запропонував їхати нарешті в поле, де можна було б не тільки подивитись на агрегати, а й помацати їх.

У полі дійсно було на що подивитися, причому не лише на сільгосптехніку, а й на самих голів та агрономів. Вони ввічливо вислуховували коментарі інженерів і кандидатів наук, потім групками накидалися на черговий презентований агрегат: заглядали знизу, роздивлялися з усіх боків, провертали вали, смикали за гребінки і сміливо пробували пальцями гостроту ножів. Звідусіль лунали вигуки задоволення і подиву — машини відверто подобалися. Потім агрегати по одному взялися за справу. З танковим гудінням у парі з реверсивним трактором працював трьохкосарковий агрегат, залишаючи за собою восьмиметрову смугу скошеної трави. Вражала швидкість руху в режимі косіння — фотокореспонденти і телеоператори змушені були наввипередки бігти, змагаючись із нею заради хорошого кадру, пітніли і збивали подих. До речі, цей потужний косильний комплекс демонструвався в Україні вперше. Слідом за косарками йшла (точніше, не йшла, а мчала) перегрібачка з активними граблями, рівненько розгортаючи скошену траву і ретельно перетрушуючи її як майбутнє сіно. Потім на прокіс виїздили валкоутворювачі, за ними — прес-підбирачі різних конструкцій. «Переваривши» у своїх нутрощах зібране сіно, вони видавали його тюками різних форм. Біля кожного тюка негайно збиралися учасники семінару. Щільність пресування і цілість упакованих травинок тут же перевірялася мало не на зуб. Результати досліджень кожного разу були позитивними, але керівники закидали представників «Клааса» і «Конкорда» все новими і новими запитаннями:

— А який підбірач кращий, щоб мені на пай солому і сіно видавати?

Поки представники виробника наводили свої аргументи, колеги теж допомагали цікавому голові зорієнтуватись:

— «Квадрант» бери, бо ті ролики від «Ролланта» потім удома ніяк не розмотаєш!

- І в машину на кузов прямокутних тюків влізе більше.

— А що ж ти хотів, рулонний же і коштує дешевше!

Такі агрегати, що й сіна не вкрадеш

Були на полі і пересічні представники селянства, чия випадково почута розмова особливо вразила присутнього поруч іноземця:

— Непотрібні нам такі машини, — говорили між собою дві сільські дядьки. — Погані вони. Вранці прийдуть на поле і до вечора все зберуть та вивезуть. А коли нам додому сіна наносити?

Працює імпортна техніка справді швидко, і в цьому одна з її головних переваг. А серед серйозних проблем, пов'язаних з експлуатацією на наших ланах різного роду комбайнів-«іномарок», виробники і дилери вважають питання правильного її використання. З одного боку, за останні роки чимало зроблено в цьому напрямку. Наприклад, курси підготовки комбайнерів та інженерів служб сервісу нині дуже популярні, хоч раніше навчатися на них не було бажаючих, навіть безкоштовно. Менше стало випадків поломок через помилки механізаторів. А от передислокація високопродуктивних зернозбиральних комбайнів з північних регіонів країни на південь і назад залежно від достигання хлібів у різних кліматичних зонах — рішення економічно раціональне, але ж для його втілення потрібна відповідна база, а саме —машини для транспортування комбайнів на великі відстані. Адже сільськогосподарська техніка не призначена для тривалого руху шляхами загального користування, особливо — асфальтованими. А в нашій країні колони комбайнів, що йдуть своїм ходом у супроводі машин ДАІ, на магістральних трасах — не рідкість. До такої інтенсивної експлуатації слід ретельно готуватися: мати сервісну базу, кваліфікованих фахівців, вивчати специфіку регіону, стан полів.

Суперечка біля комбайна: німець один і наш селянин

І ось з усього вищенаведеного випливає запитання: а кому в нас доцільно купувати імпортну сільгосптехніку, наприклад, ту саму «зелену лінію» для заготівлі зелених кормів? Так, вона успішно працює в кількох господарствах Київської області. Ці сільгосппідприємства спеціалізуються на тваринництві. Чимало ж вітчизняних господарств і нового імпортного обладнання не купують, і старого вже не мають.

Невже немає аналогічної вітчизняної техніки, щоб хтось запропонував її селянам так активно і яскраво, як це роблять німці?

Такого тюка і вшістьох не потягнеш

Керівник агрофірми «Узинська» Білоцерківського району Київської області Михайло Козачук особисто випробовував потужний трьохкосарковий комплекс на полі під Терезиним. Парк його господарства нараховує чимало імпортної техніки, і, судячи з усього, до нових агрегатів цього дня він приглядався знову недаремно.

— Поки в нас не було такої техніки, ми і не знали, що рвемо траву замість того, щоб її зрізати — так, щоб вона могла якнайшвидше відрости знову. Решта машин комплексу дозволяє в стислі строки отримати якісний корм належної вологості — «дозрівання» сіна і сінажу скорочується на дві-три доби. Тваринництво зараз відроджується, і підвищення продуктивності разом із зниженням собівартості дає нам можливість виживати і розвиватись. У мене зараз три з половиною тисячі голів великої рогатої худоби, 1300 дійних корів, і це завдяки добрій техніці. Від старих зернозбиральних «Нив» і «Донів» ми теж давно відмовилися, маємо імпортний трактор, він один замінює три вітчизняних, а значить — потрібно втричі менше пального, працівників. На жаль, наша промисловість неспроможна запропонувати щось подібне, настільки ми вже відстали. Я вважаю, і не треба нам боротися за свій вітчизняний комбайн: хто користувався іноземними машинами, вже ніколи не повернеться до «Лану» чи «Славутича». А державні гроші краще спрямувати на інші програми, на трактори, наприклад.

Може, голова «Узинської» правий? І не варто нам налагоджувати виробництво того, що все одно не вийде досконалим? Франція з її потужною аграрною галуззю не має власного зернозбирального комбайна, а вдається до імпорту. Може, нам теж краще звернути увагу на продукування більш простих сільгоспмашин іншого призначення — ті самі сівалки, плуги?

Голова правління ВАТ «Терезине» Іван Кудлай працює з технікою «Клаас» уже два роки. В господарстві 2500 голів великої рогатої худоби, значні площі зернових. Його думка така:

— Не можна Україні вирощувати по сорок мільйонів хліба в сезон і не мати власного комбайна! Я хочу купувати «Лан», я знаю цю машину, але хай він буде надійнішим. І врешті-решт, чи є у нас той «Лан»? Адже цих зернозбиральних агрегатів напродукували кілька десятків одиниць, що може вважатися хіба що пробною партією. Мені, приміром, «Лана» ніхто не пропонує! А такого комплексу узгоджених за параметрами кормозбиральних машин, який сьогодні демонструється фірмою «Клаас», в Україні просто не випускають. Крім того, продуктивність і надійність вищі од усяких похвал. З ними строки заготівлі кормів набагато зменшуються — що ще треба? Але і своє виробництво сільгосптехніки Україні потрібне.

Багато цікавого про нашу техніку і наші зусилля з її виробництва розповів німець — Томас Клаусснітцер, регіональний директор фірми «Клаас» в Україні:

— Мені не зовсім зрозуміла ситуація з сільгосптехнікою в Україні. Якщо країні потрібні власні комбайни — виробляйте їх. Уже скільки років говорять про «Славутич», «Лан», «Обрій», є проекти, є зразки, а на ринку комбайни мало помітно. Зрозуміло, що процес налагодження виробництва тривалий, без державної допомоги, без регулювання з її боку цю справу не зрушити. Корисним також міг би бути і досвід провідних західних виробників збиральної техніки. Сільське господарство України потребує щонайменше 2,5—3 тисячі машин на рік. Якщо ж підприємство випускатиме їх по сто одиниць щороку — важко задовольнити існуючу потребу і зробити таке виробництво рентабельним.

Самохідний комбайн «Ягуар» спритний у заготівлі кормів для худоби

Наша фірма зараз налагодила складання комбайнів на дніпропетровському «Південмаші», і ми просто вражені вашою системою оподаткування. Яке машинобудівне підприємство витримає попереднє стягнення тридцятивідсоткового податку (мито і ПДВ) при імпорті необхідних комплектуючих? Або проблеми з розмитненням? З такими речами наші українські партнери зустрічаються повсякчас, і це дуже гальмує розгортання такого потрібного Україні виробництва збиральної техніки. Якщо буде сприятлива державна політика, випуск сільгосптехніки будуватиметься на нормальній комерційній основі. Бізнесмени й інженери налагодять виробництво, а справа держави — зробити так, щоб селянин міг придбати той комбайн.

Ні старого не купити, ні нового — сподіватись залишається на Бога

Чи зробить так наша держава, сьогодні не знаємо ані ми, ані пан Томас. Дещо, однак, уже зробив банк «Аваль», заступник голови Білоцерківської філії якого Єлизавета Гапченко поділилася з учасниками Дня поля відомостями про успіхи в цьому напрямку:

— Нам пророкували повний провал у справі кредитування села, але за шість років у нас немає жодного неповерненого кредиту. Білоцерківська філія починала зі ста тисяч гривень позичок на рік, а цього року вийшла на 50 млн. грн. Довгострокові кредити на придбання сільгосптехніки, однак, дуже складна справа. Ми зараз втілюємо новий проект спільно з німецькими банками й національною страховою компанією «Гермес», що дасть селянам змогу купувати німецьку техніку в розстрочку на два-три роки під невеликий відсоток і з мінімальною передоплатою.

Безумовно, це непогана можливість для села. Ще прийнятний варіант — придбання ненових машин з-за кордону. Навіть зарубіжні фірми-виробники беруть участь у таких постачаннях, самі добирають і готують цю техніку до продажу й експлуатації в Україні. Свого часу Польща в такий спосіб пережила скрутний перехідний період у своєму сільському господарстві. Наші аграрії також іще торік мали можливість на пільгових умовах завозити зернозбиральний «секонд-хенд», старший восьми років. Коли до такого кроку — дозволити їх імпорт — тільки-но вдавалися у Кабінеті Міністрів, його характеризували як рятівний для вітчизняного села. І на нинішній рік Кабмін запровадив було подібні правила гри, про що повідомляли окремі інформаційні агентства. Але після відвідин Л. Кучмою АТ «Херсонські комбайни» (Президент там засудив імпорт іноземної зернозбиральної техніки, що була у використанні, бо, мовляв, заважає розвернутися вітчизняному виробникові) дозвільний папірець, схоже, ліг кудись під сукно.

Ось і доводиться під час жнив констатувати: високопродуктивні нові іноземні кораблі ланів багатьом господарствам поки що не по кишені, вітчизняних, щоб були і дешевші, і надійні, у достатній кількості (слід сподіватися, поки що) не виробляють. Взяти без сплати драконівського мита закордонні, що були у вжитку, — уряд не дозволяє. Одне слово, жнивуй, селянине, як хоч. Втім, імпортний зерновий комбайн (хоч новий, хоч секонд-хенд), як не крути, — вихід хіба що на певний час. І паралельно, про це казав багато хто з присутніх на Дні поля керівників господарств, необхідно поставити на потік свою жнивну техніку. Чи то вітчизняну, чи, що ймовірніше, спільного виробництва. Щоб її могли придбати у кожному селі.

Валерій ДРУЖЕНКО,
Ігор ШИРОКУН.
Київська область.
Фото Валерія ДРУЖЕНКА.

«Зелена лінія» запросто агрегатується з «рідними» ХТЗ та МТЗ

Каховка, Каховка, велика тусовка

ЗА ЛАШТУНКАМИ

Щороку провінційна Каховка на кілька днів перетворюється на велику яскраву тусовку. До ранку лунає музика з теплоходів, що стоять на причалі. До ранку гуляє люд на площах і вулицях. Так проходить фестиваль-карнавал «Таврійські ігри».

— Вам скільки місць: два, три? Є у мене дуже зручне, і зовсім недорого. Лопатку дам, східці собі зробите, щоб не скочуватися. Давайте мерщій підстилку, щоб забити місце, — по-діловому розпоряджається жінка, помітивши мої сумніви.

— А на кріслах не продаєте місця? — цікавиться юнак, на вигляд приїжджий, із сумкою та фотоапаратом через плече.

— Це до Валерки, у нього батько депутат, отримав запрошення, а син їх продає, — охоче консультує жінка. — А ось і сам Валерка.

— 40 гривень крісло, але квиток «у парі», одразу на двох. Дорого? Ну давай за 70...

Що ж, схоже, благодійне безкоштовне свято для народу на йменя «Таврійські ігри» давно перетворилося на звичайний бізнес. Моя співрозмовниця Галина розповідає, що розпочала його три роки тому. «Добро» на діяльність отримала у працівників охорони.

— Охорона тут усім завідує, розцінки встановлює. Цього року погано — лише три дні фестивальні, — бідкається Галина. — Беремо 10 гривень за місце, за лопату ще дві гривні. Стережемо ваш килимок, прибираємо, ввечері приходите на все чистеньке.

Із десятки, що її Галина отримає з глядача, їй залишиться три гривні. За всі дні фестивалю жінка планує заробити гривень двісті. Вона тут не сама — весь амфітеатр, створений природою на березі Каховського моря, розділено на сектори. Нинішній рік, бідкаються «бізнесмени», невдалий: лише три дні триває фестиваль. Кажуть, на виборах витратились організатори: почесний президент, «батько» фестивалю Микола Баграєв став депутатом. Та й загалом, мало глядачів цього року. Зацікавлення народу згасає —не зрівняти з минулим, десятим, ювілейним. Та й особливих «зірок» у програмі не спостерігається. Хіба що Земфіра, через яку багато хто й приїхав.

— Здаю кімнату, кому кімнату? — заклично пропонує бабуся, стукаючи ціпком по асфальту.

— Скільки? — пробігають повз неї два юних створіння з поролоновими «вушками» поверх зачісок.

— Як скрізь, десятка за ліжко. Але в мене подвір'я, можна й машину поставити.

Табличка «здаю ліжко» красується на багатьох хвіртках і парканах Каховки, особливо в центрі міста. За його межею, де вже не діють даішні обмеження, біля кожного подвір'я «працює» інша табличка — «стоянка». Тут за 5—7 гривень, залежно від відстані, всі глядачі, що на колесах, залишають засіб пересування — поки триває концерт. Можна загнати машину на подвір'я, але це коштуватиме дорожче. Але й біля двору господар не стуляє очей. Набравши кілька машин, він охороняє їх, поки ви розважаєтеся. І тут головне — запам'ятати дорогу до свого автомобіля. Часто буває, після концерту деяким глядачам доводиться довго блукати містом, пригадуючи, де залишили свого «коня». І запитати ж бо немає в кого — всі такі само, нетутешні.

І все-таки каховці самовіддано люблять фестиваль. Для багатьох він став годувальником. Щороку до його відкриття влада прибирає місто, принаймні його центр. Особливо виграє торгівля: підраховано, що за фестивальні дні гості залишають у Каховці майже півмільйона гривень. На фестивальний майданчик стягують неймовірну кількість торгових точок — глядач ледве пробирається поміж різнокольорових лотків і палаток. Народ веселиться, тусується. І, головне, задоволений. З висоти за всім цим «бедламом» спостерігає невсипущий Володимир Ілліч — майже під самою піднесеною догори рукою вождя «Таврійські ігри» спорудили один із своїх концертних майданчиків. Поруч можна придбати всіляку атрибутику: кепки й футболки з фестивальною символікою по 25 гривень, пластмасові пивні бокали за десятку, а ще кольорові поролонові носики, вушки, ріжки та інші «прибамбаси». А от яскравий буклет і прикольний паперовий кашкетик вам подарують просто так. Якщо, звичайно, ви маєте квитка до імпровізованого партеру із пластмасових турецьких крісел. Саме туди, куди мені вранці «недорого» пропонував депутатського квитка Валерка. Окрім організованої торгівлі, на фестивальну площу — а нею став практично весь центр міста, виходить величезна кількість стихійних торговців — бабусі й тітоньки просто хапають вас за поли. Корзинки з пиріжками, млинчиками, пельменями, насінням, горішками туляться просто на газонах, дорогах і доріжках. Начебто самоволом, але навряд чи — також, мабуть, «відстібають», кому слід.

— У перші роки мешканці, особливо люди похилого віку, скаржилися на фестиваль: гамірно, мовляв, брудно. А тепер усі задоволені, що є це свято, — ділиться думками заступник міського голови, а нині помічник народного депутата Віктор Балабанов. — Бюджет за ці кілька днів отримує близько ста тисяч гривень. Це саме та сума, котра потрібна для ремонту шляхів. Та й область до фестивалю підкидає нам трішки, ось на розмітку доріг 45 тисяч отримали. До того ж, населення заробить. Для багатьох це істотна стаття прибутку.

Так, пощастило Каховці. Рівень безробіття в цьому місті найнижчий — три відсотки, порівняно з 7,5 — в окремих районах. Звичайно, відома фірма «Чумак» цьому сприяє, та й завод електрозварювального обладнання, що постачає всьому світові високоякісну продукцію.

...Розважається народ, суєта, штовханина. Але громадський порядок — під контролем. Порушень у ці дні, зазначають правоохоронці, не буває. От лишень витверезник переповнений, стурбовано ділилися якось один із міліцейських полковників. Утім, кількість стражів порядку на фестивалі також збільшується — якщо в перші роки обходилися 250 особами, то нині кількість людей у погонах більш як 600. Доводиться «позичати» міліцію у сусідніх областей.

Зате ніде, окрім як у Каховці, мешканці Херсонщини не побачать такого салюту: стріляють просто з води, зі спеціальної баржі, що стоїть позаду фестивальної сцени. 300 стволів вистрелили в день відкриття і 600 —у фіналі «Таврійських ігор».

До зустрічі, фестивалю! Каховка з нетерпінням чекає на тебе.

Алла БРУСИЛОВА.
Херсон—Каховка.
Фото автора.

ОБРЯДИ

В Анголі знають подільского Купайла

Купальський танок

Видовищами теофіпольського глядача важко подивувати. Бо вже стільки на хлібосольній землі побувало знаменитих митців — солістів і колективів, що можуть позаздрити і сцени великих міст. Та є в нас улюблене дійство — яскраве і неповторне, яке щороку збирає всіх у великий глядацький зал. Він просто неба, на березі тихої Полкви. Напевне, ви здогадалися з цього «водяного» уточнення, що йдеться про стародавній купальський обряд. Але якщо ви жодного разу не бачили, як відзначають його в Теофіполі, ви дуже мало знаєте про тонкощі купальського свята.

А ось представники далекої Анголи з нашим Купайлом познайомилися. Було це ще 91-го року: слава про подільське купальське диво долинула до Африки, і до нас, на ставок, завітала ціла делегація темношкірих гостей. Дуже їм сподобалося наше свято. Так плескали у долоні, що навіть віночки на хвилях погойдувались. Після чого про теофіпольського Івана Купала дізналися і в інших краях — не лише в африканських. До нас почали приїжджати з Киргизії, Грузії, Естонії, Польщі, Росії... Слово честі, Теофіполь перетворився на всесвітній купальський центр.

Цю прекрасну традицію, відроджену на початку 90-х років, підтримує і місцева влада, і мешканці району. Може саме тому щорічне святкування Івана Купала у нас — аксіома. Над сценарієм працюють фахівці районного відділу культури, який очолює Володимир Романюк. До старих добрих традицій обов'язково вноситься щось нове, сучасне, актуальне на цей рік. Разом з усіма святкують голова районної ради Василь Шуляк та голова райдержадміністрації Володимир Пожалюк. Вони вітають земляків та гостей і зичать усім життєдайної сили купальського вогнища.

На свято приїздять і самодіяльні творчі колективи сусідніх областей та районів Хмельниччини. Як годиться щедрим господарям, гостей зустрічають хлібом-сіллю, а дітлахів ще й солодощами. Тому в купальські традиційні куплети ми вплітаємо нові рядки: зі щирими словами вдячності спонсорам, які матеріально допомагають організувати свято. Без їхньої участі ми не відчули б усієї повноти цього чарівного дня. Буває, що наші спонсори аж сльозу змахнуть, коли на їхню честь лунає «Многая літа».

Святкують усі: старі і малі, селяни і міщани, безтурботні і похмурі. У цей день справді відбувається диво — зникає байдужість і втома. А коли набридне пісень слухати, можна піти на атракціони, взяти участь в іграх, поштовхатися на виставці робіт народних умільців «Веселі барви Хмельниччини».

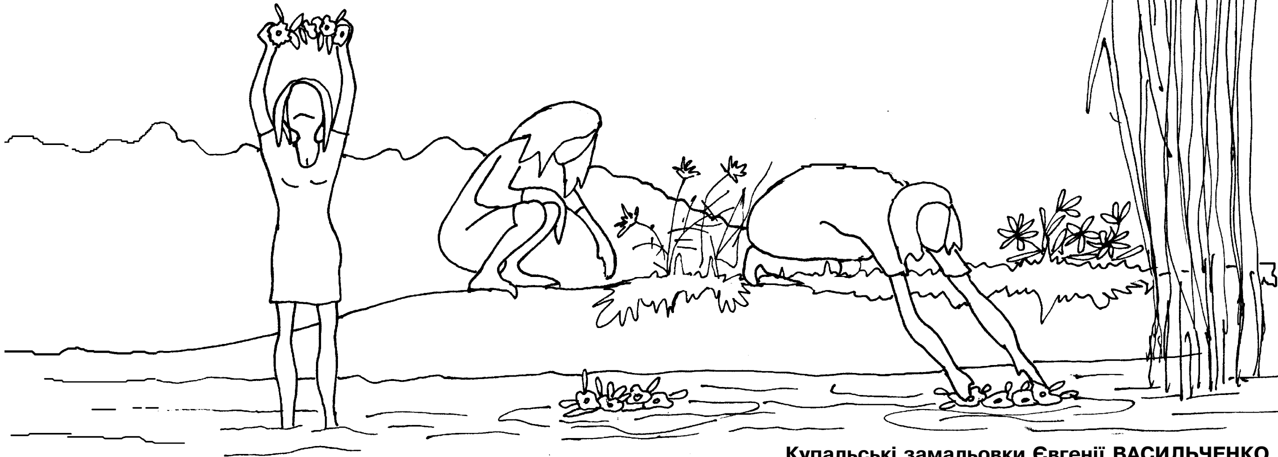
Важко віднайти слова, аби передати всю красу, чарівність і неповторність кожного епізоду свята, ту хвилю емоцій чи задушевної лірики, які звуться Талантом. Талантом, на котрий так щедра наша теофіпольська, подільська, наша вкраїнська земля. В пісенним джерелі дзвенить і струмує краса і сила нашого краю. Хай би так і було допоки світ.

Ганна ЯКИМОВСЬКА,
завідувачка інформаційно-аналітичного відділу Теофіпольської районної ради Хмельницької області.

Гості з Казахстану

В гаю зелененькім соловейко щебече,
Соловейко щебече;
Там дівчина мила віночок пустила
З барвіночку, з барвіночку.

Купальські замальовки Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

ДЖЕРЕЛА

Уста не вмію фарбувати...

Анна Ошитко, скромна жінка з Тлумача. 20 років поспіль пропрацювала в санстанції, а нині жертовно поклала своє життя на олтар сценічного сходження доньки. Завдяки її зусиллям маленька зірочка на небосхилі української пісні вже має і свій голос, і своє ім'я, себто власні, непозичені промені. Їх було помічено й відзначено чотирнадцятьма призами престижних фестивалів. Дівчинка здобула Гран-прі на минулорічному фестивалі «На хвилях Світязя».

Я познайомилася з юною співачкою завдяки її мамі. Це вона наполегливо просила мене приїхати до Івано-Франківська на концерт Степана Гіги і Віктора Грибика, в якому Оля також брала участь. І не тільки співала, а відкривала й закривала сценічне дійство. У гримувальній театру Оля розчісувала й заплітала коси, вправними ручками робила макіяж, вдягала розкішний покутський костюм «з бабусиної скрині». А в маминих чорних очах — туга. Навіть дорогий приз, котрий вона виграла як давній читач «Голосу України» (хутряне пальто від хутрофірми «Тикаферлюкс», яка вдягає наших зірок сцени), здавалось, не так втішив, як приголомшив її. Хутро пасувало до її чорного хвилястого волосся, але Анна була розгублена.

— Я ніколи таких речей не носила, навіть уста не вмію фарбувати...

Але те, що вміє Анна Ошитко, не кожній мамі до снаги. Зрештою «зірку» можна зробити, купити, продати. Залежно від суми гонорару вона може і засвітити, і нагріти. Один відомий політик зі Львова виліпив зірку естради зі свого сина. Гучне псевдо, гучна реклама, а голос і душа... Ну, хіба це головне?

І про Олю мені також казали: таких дівчаток у Карпатах багато. Це і так, і не так. Бо Оля все-таки утвердила свою неповторність. І усвідомлюючи цю неповторність, мама взяла на себе відповідальність за майбутнє дочки. Таких продюсерів ще треба пошукати. Вона стукає в усі двері, які трапляються на шляху. Не соромиться доземна вклонитися, просити, шукати прихильників, безконечно телефонувати, чекати у приймальнях, ночувати на вокзалах. Хтось із першого слова (і першої пісні) відчуває, що йдеться про самобутній талант, декотрих вона дратує своєю настирливістю. У Києві Анну не раз здіймали на кпини: знову ця закарпатка приїхала із своїми короваями, писанками, рушниками. («Вони навіть не розрізняють Закарпаття і Прикарпаття», —потерпає вона за невігласів). Одного разу вона наївно вручила могорич, коли йшлося про кліп. Тоді їй пояснили популярно, скільки тисяч доларів це коштує. Що ж, не буде кліпу — напишу про доню книжку, вирішила мама. І написала. Бо має від природи дар слова, та ще й зуміла заочно здобути фах журналіста.

При зустрічі Анна Ошитко подарувала мені видрукуваний на різографі рекламний проспект майбутньої книжки із чудовими фотознімками. З ким лишень Оля не фотографувалася! Ось вона отримує благословення від Папи Римського в Києві, ось її обіймають Людмила Кучма, Анатолій Кінах, Ніна Матвієнко, Оксана Білозір. Її запрошували на свої концерти-бенефіси Раїса Кириченко, Микола Луків, Мар'ян Гаденко. Як подивитися на знімки, не засумніваєшся в тім, що Оля має потужне «лобі» на пісенному Олімпі. І ніхто й не здогадується, що це «лобі» називається Мамина Любов. Навіть родичі ставляться до Олиних успіхів і нагород дещо ревниво. Думають, що ці нагороди мають великі грошові еквіваленти. Знали б вони, як дорого коштують, до прикладу, деякі цінні призи. Одного разу в Києві Олі вручили велетенського слона. Той слон одним вухом накрив тендітну Олю. А як привезти його додому? За сумки в камері зберігання взяли 6 гривень, за слона —12. У купе потяга він ніяк не вміщався, насилу впхали — такі слони розраховані на «Мерседеса». І вдома його ніде тримати в невеликій двокімнатній квартирі. Поселили слона на балконі. І сміх, і гріх...

— Книжку нам пообіцяв видати Олександр Омельченко, ми й рахунок йому передали на десять тисяч гривень через прес-секретаря, — розповідає Анна Ошитко. — Кажуть, він завжди дотримує слова, але минуло вже півроку. (Пане голово! Покутська співачка не раз прикрашала різні свята в Києві, негоже обманювати дітей!).

А книжка, гадаю, могла б стати у пригоді всім, хто береться за «вирощування» зірочок.

«... Ясочка моя... Вона захоплюється всім живим: деревом, квіткою, краплею дощу, шумом лісу, співом ластівки. Як я дорожу цими дитячими її миттєвостями! Знаю, це в неї генетичне. Обереги наших предків. Не умоглядний, а конкретний зв'язок часів я всією душею теж відчуваю з дитинства.

... Десь вичитала, що вокалу треба вчити всіх без винятку дітей, спонукати їх співати. Це дає інтенсивний розвиток дихальній системі, лікує нерви, астму. Впевнена, що на стикові медицини й вокалу, медицини й узагалі музики ще багато недослідженого, але необхідного людині. Оля співала і в шкільному хорі, і в церковному дитячому. Я прагнула, щоб моя дитина вчилася мудро, на благодатному для співів церковному та народному матеріалі. Прагну, щоб талант доньки живився рідним підгрунтям: отими піснями з народної джерелиці, черленими запасками з бабусиної скрині, звичаями та обрядами покутського краю.

Кожній Олиній пісні притаманний свій стиль і одяг. Музику вона виконує в гуцульському строї, «Задивлену в свій край» — в покутському, «Ой на Івана, на Купала» — в довгій домотканій сорочці. Гердани, коралі, фоти, запаски, лейбички — то все з бабусиної скрині. «Я — гуцулка Оля, дівчинка кирпата, ходить моя доля, піснею багата. Ходить в нашім краї біля гір високих, там, де барвограї, де стрімкі потоки...» На творчому звіті Прикарпаття ця пісня Володимира Кленца принесла Олі ще одну нагороду: диплом лауреата та цінну інкрустовану вазу юній співачці вручив тодішній заступник Голови Верховної Ради України Степан Гавриш (Ідеться про нагороду і диплом від газети «Голос України». — **Авт.**)

Доля, що піснею багата, постукала в двері сама. Їй відчинили...

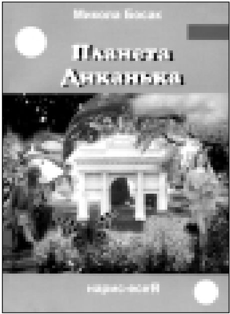
Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Івано-Франківська область.

На знімку: Оля Ошитко з бабусею. «Моя бабуся Марія ніколи ні на що не нарікає. Навіть коли її хату біля самісінького Дністра затопила повенева вода, вона казала: «Нічого, коби в людей було добре»...

КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ

Хутір? Планета Диканька!

Ми звикли на себе дивитися чужими очима. Мабуть, це найнестерпніша наша національна риса. Бо саме вона дозволяє ковтати вульгарність, насмішки, приниження, анекдоти про сало і бутлі із сизим «нектаром» бурякового лану — ці атрибути образу українця, змальовувані зверхніми ремісниками. Так ліпиться хутір. Одне слово, «Діканька».

Тим часом ми можем і повинні пишатися власними поглядами. Підтверджує це, якщо вже зачепили географічний термін за Гоголем, нарис-есеЯ українського письменника і журналіста Миколи Босака «Планета Диканька» (Полтава. В-во «Рік»). В анотації до цієї книжки сказано: автор «виклав своє бачення географії, біології, історії та культури знаменитого гумореполісу, а ВУТ «Просвіта» поспішило видати цей нарис. Скоріше читайте, щоб вас ніхто не випередив». Зізнаюсь, я не прислухалася до цього заклику. Бо невідомий для когось автор — надто дорога мені людина, аби квапливо переглянути його «бачення». Я добре знаю, що таке Диканька для мого друга і однокурсника Миколи Босака. Це справді ціла планета. А тепер — після неспішного смакування слова — вона стала планетою і для мене. Ризикну припустити, що стане і для вас, для всіх, хто прочитає цю невелику за обсягом, але таку масштабну за змістом книжечку.

Професор Львівського університету, відомий український мовознавець Олександра Антонівна Сербенська, наша з Миколою викладачка, яка завжди славилася надмірною суворістю і прискіпливістю в оцінці навіть своїх улюблених студентів, цього разу розщедрилася у відгукові на «Диканьку»: «Цікаво все переплелося — минуле, сучасне, реальне, вигадане, додумане, і в дивно приємній гармонії усе це подано в «Планеті Диканька». Там, насамперед, велика любов до нашої землі, до Бога, до життя, до квіточки, до бджілки, до тих, з ким автору довелося працювати. Відчутно щось гоголівське».

Відчутно. В кожному розділі книжки — і «Кочубеєвій Диканьці», і в «Гоголевій Диканьці», і в «Моїй Диканьці». І в нашій, яка вимальовується з цих частин цілісною картиною.

Читачу, ця книга для тих, кому знайоме світлоносне, життєдайне почуття віри. Зокрема в те, що найтаємничіше і найкраще місце на землі — Диканька. Що найдивовижніша на землі країна — Україна. Не спокушайтесь «Діканькою», завітайте на «Планету». Інакше дядько в Полтаві на базарі скаже: «Як нема ума — то ти його й не купиш». А в нас він таки є!

Людмила КОХАНЕЦЬ.

▼ **На знімку:** обкладинка книжки. Художник Микола Пасічний.

ЛЮДИНА-ЕПОХА

Усе можливо, коли є Кохання

Марк Шагал не дожив до свого 100-річчя два роки. А завтра йому — 115.

Не слід уподібнюватися до біографів художника і зводити довгий його шлях до поверхового благополуччя та безбарвних речень. А щоб сказане проявилося на кольоровій словесній плівці, відштовхніться хоча б від однієї роботи. Тієї, що з колекції швейцарського барона Тіссен-Борнеміса. 14 років тому твори із зібрання колекціонера експонувалися в Москві. Блукаючи між шедеврами, не помітила, як застигла біля «Півня». Знаючи й інші роботи Шагала, вперше усвідомила магнетизм других планів. У густій присмерковій ваті, десь у глибині полотна, цілуються в човні закохані. А попереду — задумливий шагалівський півень із вершником на спині.

Півень — досвід духовний та естетичний, люди в човні — досвід життєвий. Той, хто 98 років привчав до себе світ, не заслуговує на пунктирне сприйняття своєї особистості. Поїхав — повернувся, знову вирвався кудись —не прижився, повернувся і по-новому шукав десь чогось... Вдивіться: у простій схемі — шлях скитальця, що в нього була Батьківщина і не було домівки.

Благополучність Шагала швидше надумана. Звичайно, не кожен єврейський хлопчик із Вітебська міг похвалитися знаннями від Пена, Добужинського, Бакста. У 23 він завойовував паризький «Вулик» та приятелював з Аполлінером, Леже, Модільяні. Прогресуючи творчо, отримуючи запрошення від відомих галеристів, кочував Європою у своїх образотворчих справах. Уже на другий рік перебування в Парижі Салон незалежних влаштував першу персоналку Марка Шагала. Він усе життя одержував привабливі замовлення з Москви, Петербурга, Берліна, Єрусалима, Нью-Йорка. Навіть деякий час виконував роль комісара у справах мистецтв у Вітебську — до свого наступного від'їзду, а точніше — остаточної еміграції в Європу. Фашисти спалювали його роботи... Хіба це все — не зворотний бік неприкаяності, що проступає в сумних очах людини, яка часто посміхалася?..

Від неприкаяності трохи рятував вічний пошук, що крокував поруч із постійним руйнуванням стереотипів, меж, кордонів. Таких книжкових ілюстрацій не робив до Шагала ніхто. Причому полярні за змістовим наповненням твори (Біблія, «Мертві душі» Гоголя, «Байки» Лафонтена) наводили між собою мости завдяки гротесковим, містичним, бешкетницьким та сумним образам Шагала. Він створював театральні костюми та декорації, вітражі для Паризької опери, Лінкольнівського центру, Єврейського університету в Єрусалимі. А живопис та графіка часом відступали, піддаючись натиску кераміки та скульптури.

І синусоїди Шагалових доріг, і його часті та, зрештою, неможливі повернення, і жінки, що їх любив чимало, часто приховуючи почуття від світу, — усе це вкладалося у виснажливі, болючі другі-треті плани. Двадцятирічний Марк з тростинкою на карточці 1907 року подібний до свого яскравого сучасника — Чапліна. За поставою франта і галантного кавалера — вся гіркота майбутніх самоутверджень.

...Щоліта навідую Вітебськ для зустрічей з холодними світанками над кисільною Двіною. О п'ятій ранку місто, скуте скобами мостів, ще чекає на пробуджувальні голоси. А в небі вже пливуть мовчазні хитрі півні, помаранчеві корови, власник німої скрипки, закохані. Вони не хочуть порушити сон свого колись закинутого в інші краї Майстра. І лишень беззвучно дихають в туман його словами: «У мистецтві, як і в житті, все можливо, коли в основу покладено Кохання».

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

На знімках: літографія М. Шагала «Радість» (1980).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ШОСТУ ЕМІСІЮ АКЦІЙ АКЦІОНЕРНОГО КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ "НАДРА"

А. ХАРАКТЕРИСТИКА ЕМІТЕНТА

Повне найменування: Акціонерний комерційний банк "Надра".
Скорочене найменування: АКБ "Надра".
Місцезнаходження, номери телефону та телефаксу: Україна, м. Київ, вул. Артема, буд. 15.
Телефон (044) 246-5264 ; факс (044) 246-4840.
Дата державної реєстрації акціонерного товариства: АКБ "Надра" зареєстрований 26 жовтня 1993 року Національним банком України за №205.
Предмет та цілі діяльності:
Предметом діяльності банку є надання широкого спектру банківських операцій та послуг , забезпечення швидкого і якісного обслуговування та задоволення будь-яких запитів клієнтів банку на високому рівні в усіх підрозділах і філіях.
Мета діяльності банку - отримання прибутку від власної кредитно-фінансової діяльності.
Розмір статутного фонду: Статутний фонд становить 33 700 000 (тридцять три мільйони сімсот тисяч) гривень, що складає 3 330 000 штук простих іменних акцій і 40 000 штук привілейованих іменних акцій. Статутний фонд сплачений повністю.
Чисельність штатних працівників: Станом на 31 березня 2002 року - 1624 особи.
Чисельність акціонерів: Станом на 31 березня 2002 року - 942 особи , з них 74 юридичні особи та 868 фізичних осіб.

Б. ДАНІ ПРО ПОСАДОВИХ ОСІБ БАНКУ

Посада	Прізвище, ім'я, по батькові	Рік народження	Освіта	Кваліфікація	Виробничий стаж	Стаж роботи на даній посаді	Посада, яку особа займає по основному місцю роботи
Голова Правління	Гіленко Ігор Володимирович	1966	Вища	Спеціаліст у сфері "Фінанси і кредит Грошовий обіг"	16 років	4 роки і 1 1 міс	Президент АКБ "Надра"
Перший заступник Голови Правління	Роголь Сергій Лейзерович	1964	Вища	Магістр економіки	15 років	. 3 роки і 11 міс.	Перший Віце-президент
Перший заступник Голови Правління	Сиротян Світлана Володимирівна	1964	Вища	Економіст	16 років	6 років і 3 міс.	Перший Віце-президент
Член Правління	Єременко Володимир Олексійович	1959	Вища	Економіст	20 років	1 рік і 6 міс	Старший Віце-президент
Член Правління	Нємой Олександр Михайлович	1954	Вища	Інженер електронної техніки	27 років	3 роки і 7 міс.	Старший Віце-президент
Член Правління	Абакшина Олена Сергіївна	1971	Вища	Економіст	13 років	6 років і 3 міс.	Віце-президент, головний бухгалтер
Член Правління	Кириченко Олександр Анатолійович	1950	Вища	Економіст	30 років	4 роки і 7 міс.	Віце-президент
Член Правління	Горбачевський Олександр Антонович	1959	Вища	Економіст	20 років	4 роки	Віце-президент
Член Правління	Кірієнко Оксана Василівна	1973	Вища	Економіст	8 років	2 роки і 7 міс.	Віце-президент
Голова Спостережної Ради	Масик Костянтин Іванович	1936	Вища	Інженер-механік	45 років	4 роки і 2 міс.	Голова Наглядової Ради банку
Член Спостережної Ради	Сегаль Вадим Самойлович	1961	Вища	Хімік-технолог	23 роки	5 років і 1 міс.	Менеджер "Agrokom INK" (США)
Член Спостережної Ради	Папакристу Александр	1958	Вища	Юрист		3 роки і 2 міс.	Директор-генеральний юрист-консульт компанії "NCH Capital" (США)
Член Спостережної Ради	Фінгер Григорій Мойсейович	1966	Вища	Інженер	10 років	4 роки і 2 міс.	Виконавчий директор московського представництва компанії "NCH Advisors, Inc" (США)
Член Спостережної Ради	П'ятов Вадим Наумович	1958	Вища	Математик	24 роки	4 роки і 2 міс.	Директор СП ТОВ "Агроком-Україна"
Член Спостережної Ради	Оковита Вікторія Ярославівна	1963	Вища	Інженер-будівельник	21 рік	1 рік і 2 міс.	Директор ТОВ "Спектрум Медіамарт Юкрейн ЛТД"
Член Спостережної Ради	Гулієв Урфан Різванович	1970	Вища	Економіст	9 років	3 31/05/02	Голова Правління ЗАТ "Консалтинг і фінанси"
Член Спостережної Ради	Ярина Сергій Миколайович	1961	Вища	Юрист	23 роки	3 31/05/02	Президент ЗАТ "Український Інноваційний союз"
Член Спостережної Ради	Грибан Олександр Миколайович	1950	Вища	Інженер-економіст	34 роки	3 31/05/02	Голова Правління ЗАТ "Світ"
Голова ревізійної комісії	Бажанова Наталія Василівна	1961	Вища	Економіст-фінансист	23 роки	3 роки і 2 міс.	Фінансовий директор "УК Консалтинг ЛТД"

Іншої інформації щодо посадових осіб не отримано.

В. ВІДОМОСТІ ПРО СЕРЕДНЮ ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ ЧЛЕНІВ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ ЗА ОСТАННІЙ КВАРТАЛ ТА ЗАВЕРШЕНИЙ ФІНАНСОВИЙ РІК.

Відомості про заробітну плату членів виконавчого органу не оприлюднюються за відсутності згоди .

Г. ПЕРЕЛІК ДОЗВОЛІВ (ЛІЦЕНЗІЙ), ОДЕРЖАНИХ ЕМІТЕНТОМ НА ОКРЕМІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ:

Банківська ліцензія №21 видана Національним банком України 13 грудня 2001 року. Термін дії - безстроково.
Дозвіл Національного банку України №21-1 від 13 грудня 2001 року. Термін дії - безстроково.
Ліцензія АА №240008 "професійна діяльність на ринку цінних паперів: діяльність по випуску та обігу цінних паперів; депозитарна діяльність зберігача цінних паперів; діяльність щодо ведення реєстру власників іменних цінних паперів" видана ДКЦПФР 11 січня 2002 року. Термін дії - до 27.07.2004 р.

Г'. ВІДОМОСТІ ПРО УЧАСТЬ ЕМІТЕНТА В ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЯХ, КОНЦЕРНАХ, АСОЦІАЦІЯХ ТОЩО:

АКБ "Надра" є членом: асоціації українських банків, першої фондової торгової системи (ПФТС), української міжбанківської валютної біржі, української фондової біржі.
Банк до групи підприємств (холдингові компанії, концерни тощо) не входить.

Д. ВІДОМОСТІ ПРО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, В ЯКИХ ЕМІТЕНТ ВОЛОДІЄ БІЛЬШ НІЖ 10% СТАТУТНОГО ФОНДУ (АКТИВІВ), У ТОМУ ЧИСЛІ ПРО ДОЧІРНІ ПІДПРИЄМСТВА, ФІЛІЇ ТА ПРЕДСТАВНИЦТВА:

Найменування підприємства	Код ЄДРПОУ	Місцезнаходження	Доля в %
ДП "Надра-плюс"	25386213	м. Київ, вул. Деміївська, 5а	100,00
ДП "Надра-сервіс"	24573094	м. Київ, вул. Пушкінська, 42/4	100,00
ДП "Проспект"	30972924	м. Київ, вул. Артема, 15	100,00
ТОВ "Недержавний пенсійний фонд "Надра"	31927118	м. Київ, вул. Артема, 12, к. 21-А	98,00
ЗАТ УІСК "Інвестсервіс"	23498273	м. Київ, вул. Коцюбинського, 7а	76,00
ТОВ "Софт-Стрім"	30861753	м. Київ, вул. Артема, 15	65,00
ЗАО "Укрдержлізінг"	30167134	м. Київ, вул. Артема, 73	61,25
ТОВ "РЕД"	30577485	м. Київ, вул. Артема, 15	35,00
ЗАТ "Консалтінг і фінанси"	30522661	м. Київ, вул. Мечникова, 4	33,33
ВАТ "Сумпромпродукт"	24002995	м. Суми, вул. Шевченка, 5	20,00

АКБ "Надра" має 30 філій і 87 безбалансових відділень.

№ п/п	Назва	Індекс	Адреса
1	Філія АКБ "Надра" в м. Вінниця	21100	м. Вінниця, пл.Жовтнева,1
2	Філія АКБ "Надра"Донецьке РУ	83000	м.Донецьк, вул.Артема, 43
3	Горлівська філія АКБ "Надра"	84607	м.Горлівка Донецька обл., пр.Леніна, 13
4	Дзержинська філія АКБ "Надра"	85200	м.Дзержинськ Донецька обл., вул.Енгельса, 2
5	Макіївська філія АКБ "Надра"	86100	м. Макіївка Донецька обл., вул.Донецька, 80
6	Філія АКБ "Надра" Дніпрпетровське РУ	49000	м.Дніпропетровськ, вул.Сімферопільська, 17
7	Павлоградська філія АКБ "Надра"	43025	м.Павлоград Дніпропетровська обл., вул.Горького,164
8	Філія АКБ "Надра"Київське РУ	01133	м.Київ, вул.Івана Кудрі, 32
9	Філія АКБ "Надра" "Центральне відділення"	01001	м.Київ, вул.Б.Хмельницького, 4
10	Шевченківська філія АКБ "Надра"	01153	м.Київ, вул.Артема, 15
11	Філія АКБ "Надра" Кіровоградське РУ	25000	м.Кіровоград, вул.К.Маркса,84
12	Олександрійська філія АКБ "Надра"	28000	м. Олександрія Кіровоградська обл., пр-т.Леніна, 66
13	Філія АКБ "Надра" Луганське РУ	91005	м. Луганськ, вул.К.Маркса, 7
14	Філія АКБ "Надра" в м.Сєвєродоноцьк	93400	м.Сєвєродонецьк Луганська обл., вул.Енергетиків, 72
15	Філія АКБ "Надра" в м.Первомайськ	93200	м.Первомайськ Луганська обл, вул.Дзержинського, 14
16	Філія АКБ "Надра" в м. Львові	79044	м.Львів, пр.Сахарова, 35
17	Друга Львівська філія АКБ "Надра"	79000	м.Львів, вул.Коперника, 4
18	Філія АКБ "Надра" в м. Тернопіль	40000	м.Тернопіль, вул.Медова, 2
19	Філія АКБ "Надра" в м. Ужгороді	88000	м.Ужгород, вул.Кошицька, 30
20	Філія АКБ "Надра" в м. Одеса	65078	м.Одеса, вул.Космонавтів, 36, а/с 37
21	Філія АКБ "Надра" в м. Нова Каховка	74900	м.Нова Каховка Херсонська обл., вул. Паризької Комуни, 8
22	Філія АКБ "Надра" в м. Миколаєві	54024	м.Миколаєв, вул. Свиридова, 40
23	Філія АКБ "Надра" Сумське РУ "Слобожанщина"	40030	м.Суми, 40030, вул.Кірова, 4
24	Філія АКБ "Надра" в м. Охтирка	42700	м.Охтирка Сумська обл., вул.Червоноармійська, 1
25	Філія АКБ "Надра" в м. Конотоп	41600	м.Конотоп Сумська обл., пр.Миру, 38
26	Філія АКБ "Надра" в м. Ромни	42000	м.Ромни Сумська обл., Бульвар Жовтневої Революції, 24
27	Філія АКБ "Надра" в м.Чернігові	14027	м.Чернігів, вул.Шевченко, 42
28	Філія АКБ "Надра" в м. Харків	61002	м.Харків, вул. Петровського, 15
29	Філія АКБ "Надра" в м.Івано-Франківськ	76000	м.Івано-Франківськ, пр-т Чорновола, 23
30	Філія АКБ "Надра" в м. Луцьку	43025	м.Луцьк, пр.Волі, 50

Представництва.

№ п/п	Назва	Адреса
1	Представництво АКБ "Надра" в Угорщині	Н-1133, Угорщина, м.Будапешт, Драва,5"В"

Е. ОПИС ДІЯЛЬНОСТІ ЕМІТЕНТА

АКБ "Надра" є великою кредитно-фінансовою установою, що бере активну участь у процесі розвитку українського бізнесу. На сьогоднішній день Банк сформував і закріпив імідж одного з найбільш надійних і стабільних банків України, що підтверджують не лише рейтинги авторитетних економічних видань, але й міжнародних рейтингових агентств. Фінансова політика Банку базується на принципах надійності, ефективності, прибутковості, максимальної зручності для клієнтів. Вагомими досягненнями минулого року стали: активне просування власних продуктів банку на ринку пластикових карт і неторгових послуг; виведення на новий рівень ідеології підрозділу персональних менеджерів, які надають повний комплекс послуг великим корпоративним клієнтам; використання Internet-технологій і сучасної автоматизованої системи управління банком; стрімкий розвиток ефективно діючої регіональної мережі.

Протягом минулого року АКБ "Надра" проводив активну клієнтську політику, що дало можливість значно збільшити та диференціювати клієнтську базу Банку. Формуючи принципи власної клієнтської політики , Банк виділив наступні основні сегменти клієнтів: юридичні особи, VIP-клієнти, фізичні особи та банки. Для надання найбільш зручного і якісного сервісу клієнтам, в організаційній структурі Банку створені Дирекція з обслуговування VIP-клієнтів та Дирекція регіональної мережі.

Фінансово-економічні показники АКБ "Надра" за 1 квартал 2002 року:
чисті активи банку - 1 100 546,41 тис.грн.;
кредитно-інвестиційний портфель - 811 125,56 тис.грн.;
капітал - 123 453,61 тис.грн.;
депозити фізичних осіб - 393 828 ,02 тис.грн.;
депозити юридичних осіб - 143 687,26 тис.грн.;
фінансовий результат за 1 кватрал 2002р. - 1 578,01 тис.грн.

Активні операції Банку проводяться за принципом "консервативної ефективності", ознаками якого є розміщення ресурсів у найбільш дохідних проектах за умови дотримання безпеки і ліквідності вкладень. Розширення кореспонденської мережі, розробка та впровадження сучасних форм міжнародних розрахунків дозволяє Банку надавати повний комплекс найякісніших послуг для експортерів та імпортерів, забезпечує клієнтам АКБ "Надра" можливість здійснювати міжнародні розрахунки в будь-якій валюті.

На основі отриманої ліцензії Банк надає повний спектр послуг на фондовому ринку як реєстратор, зберігач та торговець цінними паперами.

Банк бере активну участь у соціальному житті суспільства, здійснює активну і багатосторонню меценатську діяльність, підтримує мистецтво, сприяє його розвитку та появі нових талантів.

АКБ "Надра" пройшов міжнародний аудит, в результаті якого міжнародні аудиторські фірми "Артур Андерсен" та "KPMG" підтвердили відповідність бухгалтерської звітності банку міжнародним стандартам.

Наукові дослідження емітентом не здійснювались.

Є. МОЖЛИВІ ФАКТОРИ РИЗИКУ В ДІЯЛЬНОСТІ ЕМІТЕНТА:

- кредитний ризик, пов'язаний з неповерненням кредитів клієнтів;
- ризик ліквідності, пов'язаний з витратами на отримання ліквідних ресурсів;
- ринковий ризик, ризик зміни відсоткових ставок;
- ризик зміни валютообмінного курсу;
- нестабільність економічної ситуації, зміна базового законодавства;
- інших факторів ризику немає.

Ж. ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ ЕМІТЕНТА НА ПОТОЧНИЙ ТА НАСТУПНИЙ РОКИ.

Динаміка розвитку АКБ "Надра", поліпшення якості його фінансових показників, розширення клієнтської бази дозволяє Банку прогнозувати стабільне зростання основних показників діяльності на наступні періоди. Банк і надалі планує проводити цілеспрямовану, надійну і високорентабельну діяльність в інтересах своїх клієнтів, акціонерів і вкладників.

Одночасно з курсом на універсалізацію і комплексність обслуговування, у стратегії Банку присутні такі орієнтири, як стрімкий розвиток ефективно діючої регіональної мережі, метою якого є розширення географії клієнтської бази Банку, впровадження нових технологій обслуговування клієнтів у регіонах, прискорення і спрощення розрахунків між постачальниками і споживачами з різних областей України, а також активне сприяння розвитку підприємницької діяльності і становлення бізнесу в регіонах. Відповідно до цих стратегічних завдань, у поточному і наступних роках планується значно прискорити розвиток регіональної мережі Банку шляхом створення по одній філії в кожному обласному центрі України і розгалуженої мережі безбалансових відділень.

Стратегічним напрямком діяльності Банку в 2002 році і на наступні роки є розвиток операцій з міжнародними пластиковими картками.

Постійне і стабільне зростання клієнтської бази, збільшення обсягів активних операцій, розширення спектра комісійно-посередницьких і торгових операцій дозволять Банку і надалі одержувати стабільні та постійні доходи.

З. БАЛАНС ТА ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ЗА 1 КВАРТАЛ 2002 РОКУ
Зведений балансовий звіт банку на 31 березня 2002 року
Форма №11.01 320003 «НАДРА» Київ

(коп. та сота частка од. валют)

Статті балансу	На початок року	Усього	Резиденти			Нерезиденти		
	01-01-2002р.	01-04-2002р.	НВ	ВКВ	НКВ	НВ	ВКВ	НКВ
АКТИВИ	105257273702	110054640600	48580104797	50156804775	12912341	0	5217044107	6 087774580
Готівкові кошти	2422521014	3035167089	1193748691	1828506057	12912341	0	0	0
Банківські метали	1906862	2089796	0	2089796	0	0	0	0
Дорожні та інші чеки	87963050	100780436	0	100780436	0	0	0	0
Кошти в НБУ	4010436359	3370194152	2906321029	463873123	0	0	0	0
Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються НБУ, та цінні папери, емітовані НБУ	4770653792	4795219939	0	4795219939	0	0	0	0
у т. ч. цінні папери, емітовані НБУ	0	0	0	0	0	0	0	0
Резерв під знецінення казначейських ЦП	0	0	0	0	0	0	0	0
Нетто: казначейські цінні папери та цінні папери, емітовані НБУ	4770653792	4795219939	0	4795219939	0	0	0	0
Кошти в інших банках	22917494288	21648145633	7580000000	2458994451	0	0	551900465 9	6090146523
Резерв під заборгованість інших банків	498737702	358521930	23600000	10963526	0	0	321586461	2371943
Нетто: кошти в інших банках	22418756586	21289623703	7556400000	2448030925	0	0	51 97418198	6087774580
Цінні папери в портфелі банку на продаж	1072007927	712775681	712775681	0	0	0	0	0
Резерв під знецінення ЦП на продаж	0	0	0	0	0	0	0	0
Нетто: цінні папери в портфелі банку на продаж	1072007927	712775681	712775681	0	0	0	0	0
Цінні папери в портфелі банку на інвестиції	32802335	25562335	25562335	0	0	0	0	0
Резерв під знецінення ЦП на інвестиції	18062035	18062035	18062035	0	0	0	0	0
Нетто: цінні папери на інвестиції	14740300	7500300	7500300	0	0	0	0	0
Кредити та фінансовий лізинг (оренда),	67503684823	71253961124	29914737509	41339 207649	0	0	15966	0

(Продовження на 14–15-й стор.).

(Початок на 13-й стор.).

які надані кліїнтам								
Резерв під кредити та фінансовий лізинг (оренду), які надані кліїнтам	3931077989	4401885019	2134654790	2267230229	0	0	0	0
Нетто: кредити та фінансовий лізинг (оренда), які надані кліїнтам	63572606834	66852076105	27780082719	39071977420	0	0	15966	0
Довгострокові вкладення до асоційованих компаній і дочірніх установ	133238500	133558500	133558500	0	0	0	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	4135463970	4466250436	4466250436	0	0	0	0	0
Зношення основних засобів та нематеріальних активів	1137279103	1325095699	1325095699	0	0	0	0	0
Нетто: основні засоби та нематеріальні активи	2998184867	3141154737	3141154737	0	0	0	0	0
Нараховані доходи до отримання	1692251982	2284487980	1276603282	988274755	0	0	19 609943	0
Резерви під сумнівну заборгованість за нарахованими доходами	24056500	134053720	130497850	3555870	0	0	0	0
Нетто: нараховані доходи до отримання	1668195482	2150434260	1146105432	984718885	0	0	19609943	0
Інші активи	2181275731	4593656743	4132048549	461608194	0	0	0	0
Резерви під можливі втрати за дебіторською та сумнівною дебіторською заборгованістю банку	95213602	129590841	129590841	0	0	0	0	0
Нетто: інші активи	2086062129	4464065902	4002457708	461608194	0	0	0	0
СУКУПНІ АКТИВИ	105257273702	110054640600	48580104797	50156804775	12912341	0	5217 044107	6087774580
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	95614637060	100254224462	46435488764	42503386544	219414823	34878600	5202595731	5858460000
Кошти банків	2962543365	1990846948	79	1884380822	0	3207024	103259023	0
Депозити та кредити банків	22341500050	26214809966	15038151066	4449781200	0	0	86 8417700	5858460000
у т. ч. кредити, отримані від НБУ	4660646300	5932700000	5932700000	0	0	0	0	0
Кошти клієнтів	48109529663	48755703785	26049358997	22470648779	44102378	31671576	159922055	0
Інші депозити	5119994823	6246916350	3582044305	2664872045	0	0	0	0
Боргові цінні папери, емітовані банком	21210000	21210000	21210000	0	0	0	0	0
Кредити, отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	9779343022	10535406292	0	8885555292	0	0	164 9851000	0
у т. ч. кредити, отримані через НБУ	6094873861	5619352208	0	5619352208	0	0	0	0
Субординована заборгованість	2534325000	2544945000	150000000	0	0	0	2394945000	0
Нараховані витрати до сплати	1376699163	1536797606	580800836	929795817	0	0	26200953	0
Інші зобов'язання	3369491974	2407588515	1013923481	1218352589	175312445	0	0	0
СУКУПНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	95614637060	100254224462	46435488764	42503386544	219414823	34878600	5202595731	5858460000
КАПІТАЛ	9642636642	9800416138	9800416138	0	0	0	0	0
Статутний капітал	3370000000	3370000000	3370000000	0	0	0	0	0
Зареєстрований статутний капітал банку	3370000000	3370000000	3370000000	0	0	0	0	0
Несплачений зареєстрований статутний капітал банку	0	0	0	0	0	0	0	0
Нетто: сплачений зареєстрований статутний капітал банку	3370000000	3370000000	3370000000	0	0	0	0	0
Капіталізовані дивіденди	0	0	0	0	0	0	0	0
Викуплені власні акції	0	0	0	0	0	0	0	0
Результат минулих років	3534322196	3534322196	3534322196	0	0	0	0	0
Прибуток минулого року, що очікує затвердження	0	632262159	632262159	0	0	0	0	0
Збитки минулого року, що очікують затвердження	0	0	0	0	0	0	0	0
Емісійні різниці	1699947029	1699947029	1699947029	0	0	0	0	0
Загальні резерви	406083842	406083842	406083842	0	0	0	0	0
Результат поточного року	632283575	157800912	157800912	0	0	0	0	0
СУКУПНИЙ КАПІТАЛ	9642636642	9800416138	9800416138	0	0	0	0	0
СУКУПНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І КАПІТАЛ	105257273702	110054640600	56235904902	42503386544	219414823	34878600	5202595731	5858460000
Активи-пасиви (має бути 0)	0	0	-7655800105	7653418231	-206502482	-34878600	14448 376	229314580
Активи №№ 380,390, 391,392	50239169553	57137377065	26694987016	30343717863	986721 86	0	0	0
Пасиви №№ 380,390, 391,392	50239169553	57137377065	19004308265	38011584515	121484 285	0	0	0
Доходи №№ 608,618, 638,648	6231295538	2409877679	2409877679	0	0	0	0	0
Витрати №№ 708,718, 738,748	6231295538	2409877679	2409877679	0	0	0	0	0
Різниця (має бути 0)	0	0	34878646	-14448421	-229314581	-34878600	14448376	229314 580

Звіт про прибутки та збитки
За I квартал 2002 року
Форма №2.05 320003 «НАДРА» Київ

(коп.)

Символ	Стаття	Усього
	Доходи	7017797600
60	Процентні доходи	6146474342
601	Процентні доходи за коштами, розміщеними в інших банках	266207752
602	Процентні доходи за кредитами суб'їктам господарської діяльності	3354080132
604	Процентні доходи за кредитами фізичним особам	125364457
605	Процентні доходи за цінними паперами	106388468
608	Процентні доходи за операціями з філіями та іншими установами банку	2294165556
609	Інші процентні доходи	267977
61	Комісійні доходи	647524993
610	Комісійні доходи за операціями з банками	27428316
611	Комісійні доходи за операціями з кліїнтами	504384554
618	Комісійні доходи за операціями з філіями та іншими установами банку	115712123
62	Результат від торговельних операцій	206335591
63	Інші банківські операційні доходи	16221799
639	Інші банківські операційні доходи	16221799
6397	Штрафи, пені, що отримані за банк. операціями	7923938
64	Інші небанківські операційні доходи	841927
649	Інші небанківські операційні доходи	841927
6497	Штрафи, пені, що отримані за госп. операціями	1087
67	Повернення списаних активів	120351
671	Повернення списаних активів	120351
68	Непередбачені доходи	278597
	Витрати	6859996688
70	Процентні витрати	4801491814
700	Процентні витрати за коштами, отриманими від НБУ	269790461
701	Процентні витрати за коштами, отриманими від інших банків	292563868
702	Процентні витрати за коштами до запитання суб'єктів господарської діяльності	387434820
703	Процентні витрати за коштами бюджету та позабюджетних фондів України	2765444
704	Процентні витрати за коштами фізичних осіб	1291913472
705	Процентні витрати за цінними паперами власного боргу	141834931
706	Процентні витрати за кредитами, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	81382980
708	Процентні витрати за операціями з філіями та іншими установами банку	2294165556
709	Інші процентні витрати	39640282
71	Комісійні витрати	228964075
710	Комісійні витрати	113251952
718	Комісійні витрати за операціями з філіями та іншими установами банку	115712123
73	Інші банківські операційні витрати	301148215
739	Інші банківські операційні витрати	301148215
7397	Штрафи, пені, що сплачені за банк. операціями	490852
74	Інші небанківські операційні витрати	1003999723
740	Витрати на утримання персоналу	365767408
7400	Основна і додаткова заробітна плата	264500943
7401	Внески на державне соціальне страхування	76232510
7402	Інші обов'язкові нарахування на зар. плату	21569184
7403	Матеріальна допомога та ін. соц. виплати	3273971
7409	Інші витрати на утримання персоналу	190800
741	Сплата податків та інших обов'язкових платежів крім податку на прибуток	30199021
7410	Податок на додану вартість	1981923
7411	Податок на землю	221373
7419	Сплата інших податків та обов'язкових платежів крім податку на прибуток	27995725
742	Витрати на утримання основних засобів та нематеріальних активів	226151877
7420	Витрати на утримання власних основних засобів та нематеріальних активів	24857787
7421	Витрати на утримання орендованих основних засобів та нематеріальних активів	7756220
7423	Амортизація	193537870
743	Інші експлутаційні витрати	181721216
744	Витрати на телекомунікації	98883710
745	Супутні небанківські операційні витрати	93080715
749	Інші небанківські операційні витрати	8195776
7497	Штрафи, пені, що сплачені за госп. операціями	1499921
77	Відрахування в резерви та списання безнадійних активів	473358110
770	Відрахування у резерви	363976005
772	Відрахування в резерви під сумнівну	109382105
78	Непередбачені витрати	626000
	Прибуток (збиток) до сплати податку	208209663
79	Податок на прибуток	50408751
	Чистий прибуток (збиток)	157800912

И. БАЛАНС ТА ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЗА 2001 РІК
Зведений балансовий звіт банку
на 31 грудня 2001 року
Форма №11.03 320003 «НАДРА» Київ

(коп. та сота частка од. валют)

Статті балансу	На початок року	Усього	Резиденти			Нерезиденти		
	01-01-2001р.	01-01-2002р.	НВ	ВКВ	НКВ	НВ	ВКВ	НКВ
АКТИВИ	59614653533	105257273702	44982054142	46891310607	18473204	0	5016159848	83 49275901
Готівкові кошти	719918387	2422521014	1130273115	1273774695	18473204	0	0	0
Банківські метали	0	1906862	0	1906862	0	0	0	0
Дорожні та інші чеки	96076525	87963050	0	87963050	0	0	0	0
Кошти в НБУ	4901450420	4010436359	4009259721	1176638	0	0	0	0
Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються НБУ, та цінні папери, емітовані НБУ	4882379560	4770653792	0	4770653792	0	0	0	0
у т. ч. цінні папери, емітовані НБУ	0	0	0	0	0	0	0	0
Резерв під знецінення казначейських ЦП	0	0	0	0	0	0	0	0
Нетто: казначейські цінні папери та цінні папери, емітовані НБУ	4882379560	4770653792	0	4770653792	0	0	0	0
Кошти в інших банках	11094293645	22917494288	6600000000	2539993595	0	0	529421820 2	8483282491
Резерв під заборгованість інших банків	195767879	498737702	67000000	12928340	0	0	284513769	134295593
Нетто: кошти в інших банках	10898525766	22418756586	6533000000	2527065255	0	0	50 09704433	8348986898
Цінні папери в портфелі банку на продаж	202337035	1072007927	1072007927	0	0	0	0	0
Резерв під знецінення ЦП на продаж	14201035	0	0	0	0	0	0	0
Нетто: цінні папери в портфелі банку на продаж	188136000	1072007927	1072007927	0	0	0	0	0
Цінні папери в портфелі банку на інвестиції	20966700	32802335	32802335	0	0	0	0	0
Резерв під знецінення ЦП на інвестиції	13370294	18062035	18062035	0	0	0	0	0
Нетто: цінні папери на інвестиції	7596406	14740300	14740300	0	0	0	0	0
Кредити та фінансовий лізинг (оренда), які надані клієнтам	36986998426	67503684823	27821204650	39682 480173	0	0	0	0
Резерв під кредити та фінансовий лізинг (оренду), які надані клієнтам	2940224281	3931077989	1355009407	2576068582	0	0	0	0
Нетто: кредити та фінансовий лізинг (оренда), які надані клієнтам	34046774145	63572606834	26466195243	37106411591	0	0	0	0
Довгострокові вкладення до асоційованих компаній і дочірніх установ	141412500	133238500	133238500	0	0	0	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	1177782439	4135463970	4135463970	0	0	0	0	0
Зношення основних засобів та нематеріальних активів	395030953	1137279103	1137279103	0	0	0	0	0
Нетто: основні засоби та нематеріальні активи	782751486	2998184867	2998184867	0	0	0	0	0
Нараховані доходи до отримання	1479596510	1692251982	791252392	894255172	0	0	6455415	289003
Резерви під сумнівну заборгованість за нарахованими доходами	0	24056500	88068	23968432	0	0	0	0
Нетто: нараховані доходи до отримання	1479596510	1668195482	791164324	870286740	0	0	6455415	289003
Інші активи	1565678113	2181275731	1929203747	252071984	0	0	0	0
Резерви під можливі втрати за дебіторською та сумнівною дебіторською заборгованістю банку	95642285	95213602	95213602	0	0	0	0	0
Нетто: інші активи	1470035828	2086062129	1833990145	252071984	0	0	0	0
СУКУПНІ АКТИВИ	59614653533	105257273702	44982054142	46891310607	18473204	0	5016159848	8349275901
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	37276122833	95614637060	41489015205	41328344827	16688188	24962914	4315549455	8440076471
Кошти банків	1493021390	2962543365	79	1866938667	0	3206653	1092397966	0
Депозити та кредити банків	2800083000	22341500050	11160646300	2596265000	0	0	145708750	8438880000
у т. ч. кредити, отримані від НБУ	0	4660646300	4660646300	0	0	0	0	0
Кошти клієнтів	8754201937	48109529663	26703255100	21246965981	16671473	21756261	120880848	0
Інші депозити	6164969667	5119994823	1800085624	3319909199	0	0	0	0
Боргові цінні папери, емітовані банком	283662737	21210000	21210000	0	0	0	0	0
Кредити, отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	6323921866	9779343022	0	9215847547	0	0	5634 95475	0
у т. ч. кредити, отримані через НБУ	6323921866	6094873861	0	6094873861	0	0	0	0
Субординована заборгованість	2595525000	2534325000	150000000	0	0	0	2384325000	0
Нараховані витрати до сплати	502288462	1376699163	494203063	872558213	0	0	874141 6	1196471
Інші зобов'язання	8358448774	3369491974	1159615039	2209860220	16715	0	0	0
СУКУПНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	37276122833	95614637060	41489015205	41328344827	16688188	24962914	4315549455	8440076471
КАПІТАЛ	8621206755	9642636642	9642636642	0	0	0	0	0
Статутний капітал	3345000000	3370000000	3370000000	0	0	0	0	0
Зареєстрований статутний капітал банку	3370000000	3370000000	3370000000	0	0	0	0	0
Несплачений зареєстрований статутний капітал банку	0	0	0	0	0	0	0	0
Нетто: сплачений зареєстрований статутний капітал банку	3370000000	3370000000	3370000000	0	0	0	0	0
Капіталізовані дивіденди	0	0	0	0	0	0	0	0
Викуплені власні акції	25000000	0	0	0	0	0	0	0
Результат минулих років	1333847220	3534322196	3534322196	0	0	0	0	0
Прибуток минулого року, що очікує затвердження	0	0	0	0	0	0	0	0
Збитки минулого року, що очікують затвердження	0	0	0	0	0	0	0	0
Емісійні різниці	1699947029	1699947029	1699947029	0	0	0	0	0
Загальні резерви	256131100	406083842	406083842	0	0	0	0	0
Результат поточного року	1986281406	632283575	632283575	0	0	0	0	0
СУКУПНИЙ КАПІТАЛ	8621206755	9642636642	9642636642	0	0	0	0	0
СУКУПНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І КАПІТАЛ	45897329588	105257273702	51131651847	41328344827	16688188	24962914	4315549455	8440076471
Активи-пасиви (має бути 0)	13717323945	0	-6149597705	5562965780	1785016	-24962914	700610393	-90800570
Активи №№ 380,390, 391,392	1141556581	50239169553	23952635709	26078850294	2076835 50	0	0	0
Пасиви №№ 380,390,								

391,392	16094954254	50239169553	17778074958	32342426601	118667 994	0	0	0
Доходи№№ 608,618, 638,648	162400481	6231295538	6231295538	0	0	0	0	0
Витрати №№ 708,718, 738,748	1398474209	6231295538	6231295538	0	0	0	0	0
Різниця (має бути 0)	0	0	24963046	-700610527	90800572	-24962914	700610393	-90800570

Звіт про прибутки та збитки за 2001 рік

Форма №2.05 320003 «НАДРА» Київ

(коп.)

Символ	Стаття	Усього
	Доходи	21425342217
60	Процентні доходи	17267819356
600	Процентні доходи за коштами, розміщеними в НБУ	1185863
601	Процентні доходи за коштами, розміщеними в інших банках	612532511
602	Процентні доходи за кредитами суб'єктам господарської діяльності	9789225496
604	Процентні доходи за кредитами фізичним особам	328685363
605	Процентні доходи за цінними паперами	459948883
608	Процентні доходи за операціями з філіями та іншими установами банку	6076160018
609	Інші процентні доходи	81222
61	Комісійні доходи	2110969931
610	Комісійні доходи за операціями з банками	79123431
611	Комісійні доходи за операціями з клієнтами	1876710980
618	Комісійні доходи за операціями з філіями та іншими установами банку	155135520
62	Результат від торговельних операцій	1894249254
63	Інші банківські операційні доходи	141722750
630	Дивідентний доход	15229371
639	Інші банківські операційні доходи	126493379
6397	Штрафи, пені, що отримані за банк. операціями	95038980
64	Інші небанківські операційні доходи	4472732
649	Інші небанківські операційні доходи	4472732
6497	Штрафи, пені, що отримані за госп. операціями	26
67	Повернення списаних активів	5394077
671	Повернення списаних активів	5394077
68	Непередбачені доходи	714117
	Витрати	20793058642
70	Процентні витрати	13371039053
700	Процентні витрати за коштами, отриманими від НБУ	540582854
701	Процентні витрати за коштами, отриманими від інших банків	851527858
702	Процентні витрати за коштами до запитання суб'єктів господарської діяльності	1594171301
703	Процентні витрати за коштами бюджету та позабюджетних фондів України	66023452
704	Процентні витрати за коштами фізичних осіб	2948466414
705	Процентні витрати за цінними паперами власного боргу	730728362
706	Процентні витрати за кредитами, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	142561016
708	Процентні витрати за операціями з філіями та іншими установами банку	6076160018
709	Інші процентні витрати	420817778
71	Комісійні витрати	996902758
710	Комісійні витрати	841767238
718	Комісійні витрати за операціями з філіями та іншими установами банку	155135520
73	Інші банківські операційні витрати	1481871788
739	Інші банківські операційні витрати	1481871788
7397	Штрафи, пені, що сплачені за банк. операціями	10288469
74	Інші небанківські операційні витрати	3311814693
740	Витрати на утримання персоналу	1049027848
7400	Основна і додаткова заробітна плата	764568677
7401	Внески на державне соціальне страхування	206841357
7402	Інші обов'язкові нарахування на зар. плату	70488286
7403	Матеріальна допомога та ін. соц. виплати	6672883
7409	Інші витрати на утримання персоналу	456645
741	Сплата податків та інших обов'язкових платежів крім податку на прибуток	93028501
7410	Податок на додану вартість	10424843
7411	Податок на землю	863705
7419	Сплата інших податків та обов'язкових платежів крім податку на прибуток	81739953
742	Витрати на утримання основних засобів та нематеріальних активів	568897966
7420	Витрати на утримання власних основних засобів та нематеріальних активів	49091956
7421	Витрати на утримання орендованих основних засобів та нематеріальних активів	12871721
7423	Амортизація	506934289
743	Інші експлутаційні витрати	584871894
744	Витрати на телекомунікації	389774246
745	Супутні небанківські операційні витрати	569407076
749	Інші небанківські операційні витрати	56807162
7497	Штрафи, пені, що сплачені за госп. операціями	96910
77	Відрахування в резерви та списання безнадійних активів	1327663897
770	Відрахування у резерви	1303061398
772	Відрахування в резерви під сумнівну	24602499
78	Непередбачені витрати	201157853
	Прибуток (збиток) до сплати податку	734892175
79	Податок на прибуток	102608600
	Чистий прибуток (збиток)	632283575

І. ДАНІ ПРО ЕМІСІЮ АКЦІЙ

Дата рішення про емісію акцій: Протокол Загальних зборів акціонерів АКБ "Надра" від 31 травня 2002 року.

Найменування органу, який прийняв рішення: Загальні збори акціонерів АКБ "Надра". Голосували "за" 2 331 183 (два мільйони триста тридцять одна тисяча сто вісімдесят три) голосів, що склало 100 % від голосуючих акцій, зареєстрованих для участі у загальних зборах акціонерів та 70,01 % від загальної кількості простих іменних акцій.

Загальна номінальна вартість акцій, на яку планується здійснити підписку: 10 000 000 (десять мільйонів) гривень.

Мета використання фінансових ресурсів, залучених від емісії (конкретні обсяги та напрямки використання):
У відповідності зі стратегічними орієнтирами Банку, основними напрямками використання фінансових ресурсів, залучених від емісії є:

- Довгострокове кредитування корпоративних клієнтів різних галузей народного господарства, у першу чергу, паливно-енергетичного комплексу, нафто- і газовидобувної галузі, харчової промисловості і сільського господарства - 5,5 млн. грн.
- Кредитування підприємств малого, середнього бізнесу і приватних осіб під цільові програми розвитку - 0,5 млн. грн.
- Консорціумне кредитування проектів довгострокового характеру - 1,0 млн. грн.
- Розвиток нових видів банківських продуктів та бізнесів, таких як операції з міжнародними пластиковими картками, електронна комерція і т.д. - 2,0 млн. грн.
- Вкладення в державні боргові зобов'язання (облігації внутрішньої і зовнішньої позики) із метою підвищення ліквідності банку й одержання стабільних доходів - 1,0 млн. грн.

Зобов'язання емітента щодо невикористання коштів, залучених від емісії акцій для покриття збитків товариства: Кошти не будуть залучатися на покриття збитків товариства.

Кількість акцій за типами і категоріями: Всі акції шостої емісії в кількості 1 000 000 (один мільйон) штук - прості іменні акції.

Форма випуску акцій: Документарна.

Перелік засновників із зазначенням кількості, типу і категорії належних їм акцій на дату прийняття рішення про емісію акцій:
Міністерство фінансів України, за рахунок внесків державних підприємств вугільної галузі - акцій немає;
СП "Асоціація Дон" - прості іменні акції в кількості 92050 штук;
Академія гірничих наук - прості іменні акції в кількості 11 штук;
ОООП "Шахта ім. О.Ф. Засядько" - акцій немає;
ЗАТ "Київ-Донбас" - акцій немає ;
ТОВ "Реле" - акцій немає ;
ТОВ "Занет" - акцій немає ;
СП ТОВ "Форто" - акцій немає .

Права, що надаються власникам простих акцій:
Власники простих іменних акцій мають наступні права:
- брати участь в управлінні справами Банку у порядку, передбаченому Статутом Банку та чинним законодавством України;
- одержувати відомості про діяльність Банку. На вимогу акціонера Банк зобов'язаний надати йому для ознайомлення річні баланси, звіти Товариства про свою діяльність та інші відомості фінансово-господарського характеру;
- брати участь у розподілі прибутку Товариства та отримувати дивіденди на акції після повної оплати їх вартості;
- обирати та бути обраним до органів управління та контролю Банку;
- мають право на частку майна в разі ліквідації Банку.

Права, що надаються власникам привілейованих акцій:
Власники привілейованих іменних акцій мають наступні права:
- переважне право на одержання дивідендів;
- одержувати відомості про діяльність Банку. На вимогу акціонера Банк зобов'язаний надати йому для ознайомлення річні баланси, звіти Товариства про свою діяльність та інші відомості фінансово-господарського характеру;
- мають приорітетне право на частку майна в разі ліквідації Банку.

Номінальна вартість акцій, що випускаються: 10 (десять) гривень.
Серії та порядкові номери акцій: Серія F, номери з 1 по 1 000 000.

Адреси місць, дати початку та припинення підписки на акції: відкрита підписка на акції буде здійснюватися за адресою: м. Київ, вул. Артема,15, тел. (044) 246-48-45 з 19 липня 2002 року по 19 січня 2003 року, в тому числі термін проведення першого етапу підписки з19 липня 2002 року по 04 серпня 2002 року, другого етапу підписки - з 05 серпня 2002 року по 19 січня 2003 року.

Запланований курс продажу акцій: За ринковим курсом в залежності від попиту, але не менше 10 (десять) гривень за одну акцію. Під час проведення підписки на акції банк не надає переваг одним інвесторам перед іншими на придбання акцій, що випускаються додатково, за винятком випадків реалізації акціонерами свого переважного права.

Відомості щодо ринкової вартості акцій: Акції АКБ "Надра" не котуються на біржах, позабіржових торгово-інформаційних системах. Емітент немає відомостей щодо ринкової вартості акцій.

Докладний опис порядку підписки на акції та їх оплати:
Акції розповсюджуються шляхом відкритої підписки серед юридичних і фізичних осіб відповідно до чинного законодавства з 19 липня 2002 року по 19 січня 2003 року. Підписка на акції шостій емісії здійснюється в два етапи. Термін проведення першого етапу підписки складає 17 календарних днів і триває з 19 липня 2002 року по 04 серпня 2002 року. На першому етапі реалізується право акціонерів на придбання акцій, що випускаються додатково, пропорційно їх частці у статутному фонді на дату прийняття рішення про емісію.
Другий етап підписки починається з 05 серпня 2002 року і триває до 19 січня 2003 року . На другому етапі реалізується право інших інвесторів на придбання акцій та існуючих акціонерів у кількості, що перевищує кількість акцій, на яку акціонер реалізував своє переважне право. При цьому, на другому етапі переважним правом на придбання акцій, що випускаються додатково, користуються акціонери. В першу чергу задовольняються заяви акціонерів на придбання акцій додаткового випуску в кількості, що перевищує кількість акцій, на які акціонер реалізував своє переважне право. Заяви інших інвесторів на придбання акцій додаткового випуску задовольняються (в залежності від дати і часу надходження заявки) після задоволення заяв акціонерів.
Заяви, що надійшли від інвесторів, які не є акціонерами, до початку другого етапу підписки не розглядаються.
Юридичні чи фізичні особи, які мають намір придбати істотну участь в банку або збільшити її таким чином, що така особа буде прямо або опосередковано володіти або контролювати 10, 25, 50 і 75 відсотків статутного капіталу банку чи право голосу придбаних акцій в органах управління банку, зобов'язані одержати письмовий дозвіл Національного банку України.
Юридичні особи, які бажають придбати акції Банку, повинні надати аудиторські висновки про наявність у них власних коштів для придбання необхідної кількості акцій.
Фізичні особи, які бажають придбати акції банку на суму, що перевищує 200 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, встановлених на день сплати коштів, зобов'язані надати в банк довідку податкової адміністрації про джерела походження коштів, що спрямовуються на придбання акцій.
Особи, які бажають підписатися на акції, подають заяву, у якій передбачається: повне найменування, код ЄДРПОУ, банківські та інші реквізити (для юридичних осіб) або прізвище, ім'я і по батькові, паспортні дані, ідентифікаційний код платника податків (для фізичних осіб), адреса, номера телефонів і інших засобів зв'язку, кількість акцій. У разі відсутності будь-якого із реквізитів заява не приймається до розгляду.
Заява на придбання акцій подається особисто заявником або уповноваженою ним особою.
Заява реєструється в Журналі обліку розміщення акцій відповідно до дати та часу одержання цього документа Банком.
Особи, які подали заяву, на протязі відповідного етапу підписки укладають договір купівлі-продажу акцій (договір підписки на акції).
Передплата акцій АКБ "Надра" за грошові кошти здійснюється таким чином:
- на момент підписки особи, які бажають підписатися на акції, вносять кошти на суму не менше 10% вартості акцій, на які укладено договір купівлі-продажу акцій;
- до дня скликання загальних зборів акціонерів, які затвердять результати підписки, особи, що підписалися на акції Банку, повинні сплатити не менше 30 відсотків від номінальної вартості акцій з урахуванням попереднього внеску.
Після сплати передплатником 10% вартості заявлених акцій Банк видає йому письмове зобов'язання на продаж відповідної кількості акцій. На підтвердження внеску в розмірі 30% від номінальної вартості заявлених акцій Банк видає передплатнику тимчасове свідоцтво.
Протягом 1 року після реєстрації змін у Статуті Банку, передплатник повинен сплатити повну вартість акцій.
Оплата акцій шостої емісії здійснюється безготівковими і готівковими коштами на рахунок №36305900010110 в АКБ "Надра", МФО 320003, код ЄДРПОУ 20025456 (коррахунок АКБ "Надра" в ОПЕРУ НБУ №32005102601, МФО 300001).
Право власності на цінні папери, придбані в ході їх розповсюдження шляхом передплати, виникає з моменту внесення змін до реєстру власників. Зміни до реєстру власників вносить реєстроутримувач після реєстрації випуску акцій у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку на підставі журналу обліку розміщення акцій. Не пізніше ніж через шість місяців після реєстрації випуску акцій і за умови повної оплати вартості акцій, акціонерам видаються сертифікати акцій.
Дії, що проводяться у разі перевищення (недосягнення) рівня запланованої підписки на акції або дострокового її закінчення:
У разі перевищення або недосягнення рівня запланованої підписки на акції рішення про затвердження приймається загальними зборами акціонерів. У разі відхилення зайвої підписки, відмова проводиться згідно з переліком передплатників, починаючи з кінця переліку.
В разі дострокового досягнення запланованого рівня підписки на акції, але не раніше ніж через 18 днів з дати початку першого етапу підписки, підписка може бути достроково припинена за рішенням Правління банку.
Термін повернення коштів при відмові від випуску акцій: Особам, яким відмовлено у підписці, повертаються внесені за акції кошти не пізніше, як через 30 днів з моменту прийняття рішення загальними зборами.

Переважне право на придбання акцій при новій емісії: Переважне право на придбання акцій при новій емісії мають акціонери АКБ "Надра" пропорційно їх частці у статутному фонді на дату прийняття рішення про шосту емісію акцій банку.

Найменування торговця цінними паперами: Розміщення акцій АКБ "Надра" здійснює самостійно.

Терміни, порядок та адреси місць виплати дивідендів за підсумками року: Дивіденди акціонерам виплачуються за підсумками календарного року відповідно до рішення загальних зборів акціонерів про їхню виплату в порядку, передбаченому чинним законодавством і Статутом ВАТ.
Дивіденди сплачуються з двадцятого робочого дня після ухвалення рішення загальними зборами акціонерів щодо їхньої виплати і виплачуються протягом шести місяців. Депонування невиплачених сум дивідендів здійснюється після терміна виплати.
Виплата дивідендів проводиться шляхом перерахування їх на вказаний акціонером рахунок або ж у касі Банку за адресами: 04053, м. Київ, вул.Артема,15;
91055, м. Луганськ, вул. Карла Маркса,7;
93400, Луганська обл., м. Северодонецьк, вул. Енергетиків,72;
93200, Луганська обл., м. Первомайськ, вул. Дзержинського ,14;
94220, Луганська обл., м.Алчевськ, вул. Леніна ,62;
83000, м. Донецьк, вул. Артема, 43;
86100, Донецька обл., м. Макіївка, вул. Донецька, 80;
85200, Донецька обл., м. Дзержинськ, вул. Енгельса, 2;

Ї. ПЕРЕЛІК І РЕЗУЛЬТАТИ ПОПЕРЕДНІХ ВИПУСКІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

За час існування Банком було здійснено п'ять емісій акцій.
Перша емісія: випущено 55 000 (п'ятдесят п'ять тисяч) простих іменних акцій, номінальною вартістю один мільйон карбованців на суму 55 000 000 000 (п'ятдесят п'ять мільярдів) карбованців, зареєстрована Міністерством фінансів України 2 вересня 1994 року за №341/1/94.
Друга емісія: випущено 185 000 (сто вісімдесят п'ять тисяч) простих іменних акцій, номінальною вартістю один мільйон карбованців на суму 185 000 000 000 (сто вісімдесят п'ять мільярдів) карбованців, 10 000 (десять тисяч) привілейованих акцій, номінальною вартістю один мільйон карбованців на суму 10 000 000 000 (десять мільярдів) карбованців. Загальний обсяг випуску 195 000 000 000 (сто дев'яносто п'ять мільярдів) карбованців зареєстровано Міністерством фінансів України 15 вересня 1995 року за №366/1/95.
Третя емісія: випущено 760 563 (сімсот шістдесят тисяч п'ятсот шістдесят три) простих іменних акцій, номінальною вартістю один мільйон карбованців на суму 760 563 000 000 (сімсот шістдесят мільярдів п'ятсот шістдесят три мільйони) карбованців, 30 000 (тридцять тисяч) привілейованих акцій, номінальною вартістю один мільйон карбованців на суму 30 000 000 000 (тридцять мільярдів) карбованців. Загальний обсяг випуску акцій 790 563 000 000 (сімсот дев'яносто мільярдів п'ятсот шістдесят три мільйони) карбованців зареєстровано Міністерством фінансів України 30 серпня 1996 року за №416/1/96.
Четверта емісія: випущено 1 499 437 (один мільйон чотириста дев'яносто дев'ять тисяч чотириста тридцять сім) простих іменних акцій, номінальною вартістю десять гривень на суму 14 994 370 (чотирнадцять мільйонів дев'ятсот дев'яносто чотири тисячі триста сімдесят) гривень. Реєстрація акцій четвертої емісії здійснена Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Попередні свідоцтва втратили чинність та були замінені свідоцтвами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку №404/1/98 від 23 липня 1998 року про реєстрацію випуску простих іменних акцій на загальну суму 25 000 000 (двадцять п'ять мільйонів) гривень та №407/1/98 від 23 липня 1998 року про реєстрацію випуску привілейованих іменних акцій на загальну суму 400 000 (чотириста тисяч) гривень.
П'ята емісія: випущено 830 000 (вісімсот тридцять тисяч) простих іменних акцій номінальною вартістю десять гривень на суму 8 300 000 (вісім мільйонів триста тисяч) гривень. Реєстрація акцій п'ятої емісії здійснена Державної комісією з цінних паперів та фондового ринку (Свідоцтво №547/1/99 від 5 листопада 1999 року про реєстрацію простих іменних акцій на суму 33 300 000 (тридцять три мільйони триста тисяч) гривень).
Всі акції розміщені між фізичними і юридичними особами.
Банком здійснено випуск облігацій на пред'явника у кількості 12 500 штук номінальною вартістю 5 мільйонів карбованці кожна на загальну суму 62 мільярди 500 мільйонів карбованців. Термін обігу облігацій з 01 листопада 1995 року по 31 жовтня 1996 року. Випуск облігацій банку зареєстровано у Міністерстві фінансів України 13 жовтня 1995 року за № 8/2/95. Облігації погашені повністю.

Й. КІЛЬКІСТЬ АКЦІЙ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ У ВЛАСНОСТІ ЧЛЕНІВ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ ТА ПЕРЕЛІК ОСІБ, ЧАСТКИ ЯКИХ У СТАТУТНОМУ ФОНДІ ПЕРЕВИЩУЮТЬ 5%

Кількість акцій, що знаходяться у власності членів виконавчого органу: у власності членів Правління АКБ "Надра" знаходиться 32 497 простих іменних акцій, що становить 0,96 % статутного фонду.
Перелік осіб, частки яких у статутному фонді перевищують 5%:
ТОВ "Прогрес" - 22,26% статутного фонду;
ТОВ "Спектрум Медіамарт Юкрейн ЛТД" - 22,26% статутного фонду;
СП ТОВ "Агроком-Україна" - 20,96% статутного фонду;
АТЗТ "Консул" - 9,98% статутного фонду;
АТЗТ "Старт" - 9,74% статутного фонду.

К. ВІДОМОСТІ ПРО РЕЄСТРАТОРА

Реєстр акцій банку веде незалежний реєстратор - Закрите акціонерне товариство "Компанія "Базис-реєстр", код ЄДРПОУ 24572971; юридична адреса: м.Київ, вул.Червоних Козаків, 6; фактична адреса: м. Київ, вул. Артема, 77 , тел. (044)244-72-21; Ліцензія на діяльність щодо ведення реєстру іменних цінних паперів АА№240171 видана Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку 10 жовтня 2001 року.

Л. ДАНІ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНИХ ЗА ІНФОРМАЦІЮ ПРО ЕМІСІЮ АКЦІЙ ОСІБ

Відповідальними особами за підготовку цієї інформації є:
Голова Правління - Президент АКБ "Надра" Гіленко Ігор Володимирович;
Президент аудиторської фірми "АПІК" Бернатович Тетяна Олександрівна.

М. ДАНІ ЩОДО БІРЖ АБО ПОЗАБІРЖОВИХ ТОРГОВЕЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ, НА ЯКИХ ПРОДАВАЛИСЯ АБО ПРОДАЮТЬСЯ ЦІННІ ПАПЕРИ ЕМІТЕНТА

Цінні папери Банку не продавались та не продаються на біржах або в позабіржових торговельно-інформаційних системах.

Н. ДАНІ ЩОДО ОСІБ, ЯКІ ВІДПОВІДАЮТЬ ЗА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЕМІТЕНТА

ТОВ Аудиторська фірма "АПІК", код ЄДРПОУ 21500646, Свідоцтво про внесення в Реєстр суб'єктів аудиторської діяльності №0084 від 26.01.2001 р., адреса: м.Київ, вул.Фізкультури, б. 1, корп. 2.,
тел.:(044)227-23-02, тел,/факс: (044)531-98-44.
Президент - Бернатович Тетяна Олександрівна.

ЗАЯВИ ОСІБ, ЩО ЗАСВІДЧИЛИ ІНФОРМАЦІЮ ПРО ЕМІСІЮ АКЦІЙ

Я, Гіленко Ігор Володимирович, своїм підписом і печаткою підтверджую достовірність відомостей, що наведені в інформації про шосту емісію акцій Акціонерного комерційного банку "Надра".

Я, Бернатович Тетяна Олександрівна, своїм підписом і печаткою підтверджую достовірнісь відомостей, що наведені в інформації про шосту емісію акцій Акціонерного комерційного банку "Надра".

Голова Правління - Президент АКБ "Надра" **І.В. Гіленко**
Президент аудиторської фірми "АПІК" **Т.О. Бернатович**

ФОТО З КОНВЕРТА

Фото Юрія. ВЕНГЕРЕША.

Двоє і сонце...

Київ.

У САДУ ЧИ НА ГОРОДІ

Комахи з нюхом

Як ми радіємо новим паросточкам на наших дачних ділянках і як дбайливо доглядаємо за кожною рослиною! І раптом помічаємо, що їх починають просто-таки зжирати гусінь, жуки та інша нечисть. Але ж є безліч способів позбавитися від них. Окрім хімічних засобів боротьби зі шкідниками рослин, які не всім до душі, найпростіший та найнадійніший — настоянка лушпиння цибулі або скошеної трави. Потрібно тримати настоянку 2—3 дні на сонці, потім через сито залити її в поливальницю і добре полити рослини.

Ще один спосіб: на грядках упереміж з іншими культурними рослинами посадіть цибулю, часник, кріп та кіндзу — їх запах дуже ефективно відлякує шкідників від рослин.

Світлана РОСС.

Черкаси.

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Липень не тільки полудень літа, а й року

6 липня — Горпини Купальної. Цей день вважається одним з найкращих для заготівлі лікарських трав: тож удосвіта вирушають по природні зцілювачі.

7 липня — Купайла, Івана Купала. Дуже давнє свято краси, молодості й самоочищення.

10 липня — Самсона. Його називають Сіногній. Якщо йтиме дощ, то негодитиме сім тижнів, аж до бабиного літа.

12 липня — Петра і Павла. Цей святодень пов'язаний з літнім сонцестоянням.

Прикмети липня

- Бджоли сидять на стінках вуликів — на сильну спеку.
- Ластівки, літаючи низом, граються — на дощ та вітер.
- Глухий грім — до тихого дощу, розкотистий — на зливу.
- Чим зеленіша веселка, тим рясніший буде дощ.
- Собака сідає на задні лапи й ніби повзе — на опади в будь-яку пору року.

ЦЕ ЦІКАВО

Суниці — не тільки ласощі

Коли літо входить до нас теплою погожою дниною, на лісових галявинах, у світлих гаях, на сухих луках першими достигають ягоди суниць лісових. Це невеличка багаторічна рослина з родини розових. Ніжні, запашні, приємні на смак свіжі плоди суниці —чудовий дієтичний, надзвичайно корисний продукт. Бо це не тільки ласощі, а й чудові ліки. Вони благотворно діють при хворобах нирок, печінки й жовчних шляхів. Спосіб вживання найпростіший: їсти ягоди досхочу. Проте в деяких випадках може висипати кропивниця.

Суниці дуже багаті на вітаміни. У свіжих плодах містяться вітаміни С, В1, В2, К, РР, каротин. Для задоволення добової потреби вітаміну С дорослій людині досить з'їсти 100 — 200 грамів суниць.

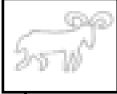
У давнину суниці були й косметичним засобом: змащена розтертими свіжими ягодами шкіра стає свіжою й оксамитовою і навіть виводить ластовиння та лишаї. Лісові суниці можна вирощувати в садочку і завжди під руками будуть не тільки свіжі вітаміни, а й цілюще лікувальне зілля.

Оксана БУЗІКЕВИЧ.

Львів.

Астрологічний прогноз на 8—14 липня 2002 року

Імовірні несподіванки у фінансових справах: необхідно швидко реагувати на зміни, що відбуваються.

ОВЕН. Відчуття невдоволення може призвести до пошуку задоволень. Можливо ви потуратимете власним слабкостям, що в кінцевому підсумку може й принесе радість, але напевне спустошить ваш гаманець.

ТЕЛЕЦЬ. Через непередбачені проблеми вдома або на роботі вам доведеться розриватися між тим і другим. Якщо ви займаєтеся розв'язанням питання придбання або продажу нерухомості, то вас можуть поставити перед необхідністю швидко прийняти рішення: так чи ні.

БЛИЗНЯТА. Несподіваними труднощами на цьому тижні можуть стати стосунки з родичами, братами, сестрами або сусідами. Можливо, доведеться відправитися в дорогу, або навпаки, поїздка раптово відкладеться, через що у вас зміняться плани і залишиться почуття незадоволення.

РАК. Несподівано трапиться нагода розв`язати фінансові проблеми. Найнеприємніше, що треба буде вирішувати: віддавати борг чи ні. Але ви відчуєте велике полегшення, якщо виберете перше, і не зволікатимете.

ЛЕВ. Вчинки партнерів або дружини (чоловіка) можуть злегка шокувати. Постарайтеся не допустити загострення стосунків через це. Ваші бажання або фінансові витрати можуть викликати у них роздратування, внаслідок чого може спалахнути сварка.

ДІВА. Вам несподівано захочеться усамітнитися, тому що ви вирішите у такий спосіб уникнути проблем. Або ж обставини складатимуться так, що хтось порушить ваш спокій й усамітнення. Можливо, доведеться виконувати роботу, яку ви ніколи не робили. Зберігайте емоційну рівновагу.

ТЕРЕЗИ. Труднощі можуть виникнути у відносинах з дітьми або коханим, з одного боку, і друзями — з другого. Ваші надмірні витрати на друзів або розваги можуть викликати у них ревнощі. Якщо своєчасно не виправите ситуацію, то хтось з них захоче поставити питання руба: або я або вони.

СКОРПІОН. На цьому тижні у вас може спонтанно з'явитися прагнення до незалежності, виникне бажання вирватися з-під контролю батьків або домашніх, почати самостійне життя. Не нехтуйте своїми сімейними обов'язками.

СТРІЛЕЦЬ. Можливо на цьому тижні через несподівані обставини вам доведеться відмовитися від співпраці з деякими іноземними партнерами або з тими, хто перебуває далеко. У деяких можуть виникнути проблеми з поїздками.

КОЗЕРІГ. Ви повинні бути особливо уважні при розв'язанні фінансових питань. Особливо, якщо робите непередбачені покупки: це може призвести до ще більших фінансових проблем. Розподіл спільних прибутків викличе невдоволення.

ВОДОЛІЙ. Невдоволення, яке ви відчуватимете, може призвести до крайнощів у стосунках з партнерами або подружжям. Ваша ексцентрична поведінка викликатиме нерозуміння. Можливо, чоловік витратить на себе грошей більше, ніж передбачалось, ви образиться на нього і посваритеся.

РИБИ. Непередбачені обставини можуть виявити вашу залежність від таємних або тіньових елементів. Вас може нервувати як вимушена бездіяльність, так і перевантаження на роботі і вдома. Це все може призвести до роздратування і втоми, тимчасового погіршення здоров'я.

Голос України
ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Людмила КОХАНЕЦЬ.

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311120. **1 2 3 4 5 6 7 8 9 0**

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій